

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pe ora oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA
Strada Zrinyi F-rul 1/a

INSERTIUNILE
se primesc la adresa
trafice.

Mulțămite publica și Loc
deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

Discursul de deschidere

dela adunarea generală a 40-a a Societății pentru fond de teatru român, ținută în Brașov, la 518 Noembrie 1912, rostit de vicepreședintele societății, Dl Virgil Onițiu.

Onorată Adunare generală!
Domnilor și Doamnelor!

În momentul acesta solemn, când mi s'a dat onoarea să deschid adunarea generală a Societății pentru fond de teatru român, — vă rog să nu așteptați dela mine un program nou de muncă cu îndrumări noi pentru viitorul societății noastre.

Iubitul nostru președinte, d. dr. Ioan Mihu, în discursul său magistral rostit la adunarea generală de-acum doi ani, ni-a dat un program de acțiune așa de frumos, așa de real și așa de complet, cu îndrumări atât de luminoase și de precize. — încât chestia programelor de acțiune pentru societatea noastră trebuie s'o considerăm de încheiată pentru un timp de cel puțin 10 ani.

Liniștea și siguranța aceasta pentru rodnicia acțiunii noastre viitoare pe de o parte și momentul jubilar al adunării noastre generale prezente, care este a 40-a, pe de altă parte, — mă fac să-mi port gândul pentru un moment la trecutul societății noastre și să caut o sămânță de învățatură pentru noi toți din cartea acestui trecut.

Dacă rasfoim primele file din istoria societății noastre, putem constata, că ea s'a plămădit din *idealism* mare, din *insufletire* caldă și din o puternică *iubire de neam*; aceste au fost izvorul vieții societății noastre și

aceste au ramas vreme de mai mulți ani singura ei sevă de viață.

Idealism mare!

Ce faptă mare și trainică în urmările sale se poate săvârși fără de tine! Tu ești nota divină în lumea vrierilor și dorințelor noastre, tu ești, care ne înalți dela pământ spre sferile mai înalte, de unde perspectiva este mai largă, mai desmărginită și de unde nu se mai zăresc toate hârtoapele și mușuroaiele din surul realității terestre. Tu ai stăpânit sufletele fericitorilor înființatori ai acestei Societăți. „Teatrul național” a fost idealul, în care au crezut ei cu credință tare și neclintită sfidând ironia anemică a celorce-i tratau ca pe niște simpli utopiști.

Credința lor tare și neclintită în idealul urmărit de ei le-a dat acea *insufletire* caldă pentru cauza teatrului național, fără de care nu s'ar fi putut desvolta și întări această societate. Insufletirea aceasta le-a dat puteri să sfărme indolența și scepticismul și să cucerească inimile mulțimii

Iar idealismul și insufletirea, cari i-au calăuzit în stăruințele lor au eșit din izvorul cel mai curat și mai bogat, din *iubirea de neam!*

Iată trinitatea, domnilor și doamnelor, căreia i s'au închinat fericirii noștri înaintași, având în fruntea lor pe acela, care a inițiat înființarea societății noastre, care i-a slujit întâi ca secretar, apoi ca vicepreședinte și în urmă ca președinte: pe neuitatul Iosif Vulcan.

Am cetit cu luare aminte toate discursurile presidiale rostite de acest apostol al teatrului românesc, ele sunt toate saturate de idealism, de insufletire și de iubire de neam”.

Și totuși!...

După prima epocă de succese, societatea noastră intră într'o eră de stagnare. Membrii ei se împuținează din an în an. Chiar și adunările generale nu se mai pot ține, căci publicul românesc nu mai arată aproape nici un interes pentru societatea, pentru care cu câțiva ani mai înainte se însufletise atât de mult! Și de n'ar fi fost credința tare și stăruința neobosită a lui Iosif Vulcan, Societatea pentru fond de teatru trebuia să se desființeze...

Ce s'a petrecut?...

Secat-a izvorul idealismului, potolitu-s'a toata însufletirea, stinsu-s'a iubirea de neam în sufletul publicului românesc?

Reînflorirea și noua înălțare a Societății, care a urmat după anii accia de criză dovedesc, că *nu*...

De unde deci această amorteală?...

S'a dovedit și în cazul de față adevărul vorbeii latine: „Omne quod est nimium vertitur in vitium.” Era prea mult idealism și prea puțină ispravă. Conducerea societății pierduse terenul realității de sub picioare; se înălțase în lumea visurilor frumoase, în care putuse să țină ipnotizat câțiva timp sufletul publicului. Dar ipnoza a încetat, visurile frumoase s'au destrămat, lumea s'a deșteptat iar pe pământ și în realitatea vieții era pe-aci pe-aci să nu ne mai găsească rostul.

Și atunci au trebuit să urmeze acei câțiva ani de criză, cu dibuiri și experimentări buimăcite, — până ni-a succes să regăsim contactul cu solul realității, izvorul a tot ce este și trăiește pe pământ, și să dăm în sfârșit „și chesarului” ce era a lui.

O. Eisenschitz și K. v. Zesku.

Fluturașul.

Persoanele: Mișu, Tilli, Zoe și Iosif.

(Locuință de burlac, mobilier elegant. La dreapta în planul din față o măsuță pentru țigări, lângă ea o ușă, în planul din fund o masă de scris. În mijloc în fund o ușă, intrarea principală. Restul după plac.)

Scena I.

Mișu și Iosif.

Mișu: Te-ai îngrijit de toate?

Iosif: Da! Domnișorule!

Mișu: Prăjituri, țigări, lichior ai adus?

Iosif: Toate sunt în cea mai bună ordine.

Mișu: Bine!

Iosif: Da!... mă rog domnișorule care vine azi? Blonda ori bruneta.

Mișu: De sine înțeles că bl... (întrerupându-se) Ce te amesteci, moșcule! Auzi obrăznicie! De necrezut! E destul de cald aici?...

Iosif: Cald? Atunci vine blonda.

Mișu: (Neputându-se stăpâni). Mare pungaș mai ești!

Iosif: Atunci n'avem lipsă de țigări, căci blonda nu fumează.

Mișu: Lasă perdelele! De câteori să-ți spun?

Iosif: Să las perdelele?... Așadară totuș bruneta vine?

Mișu: (Râzând) Așaa!... Mi-am fost și uitat. Atunci nu le lăsa. (Pentru sine) E bun băiat! (Râde, apoi râde și Iosif, pe urmă râd amândoi de-odată. La ușa din fund se aud râsete și bătăi).

Iosif: Să deschid?

Mișu: Deschide, ce-ai aștepti!

(Iosif dispăre prin ușa deschisă, Mișu își freacă mulțămînt mâinile, își așează hainele pe trup și scoțând o perie de buzunar își face mușcășile. Se duce la ușa prin care intră Tilli agitată.)

Scena II.

Mișu și Tilli.

Tilli (o blondă frumoasă, tip de nemțoaică). Mișu: (foarte dulce). O, Tilli, gândeam deja, că ți-ai uitat... Ești tristă, ce ai?

Tilli: (șeade, bate nervos cu piciorul drept în pământ) Nimic! Nimic! N'am nimic!

Mișu: (șeade lângă ea) Chiar nimic?

Tilli: Ești un trădător!

Mișu: Ieri ziceai contrarul... Ieri eram un melc dragut.

Tilli: Ieri am greșit... Dacă nu mă mai iubești de ce nu mi-ai spus... Dar ca să mă înșeli astfel n'am crezut niciodată!... Trădătorule!

Mișu: (ridicându-se). Trebuie să cred, că e își recapătă câmpătul). Mi-se pare ai visat ceva rău.

Tilli: Eu nu visez. Eu știu sigur ce spun. Eu mă mir numai, cum de mai ai poftă de glumit...

Mișu: (ridicându-se). Trebuie să cred, că e glumă. Dacă-ți faci astfel de închipuiri, cum să nu-mi vină pofta să râd.

Tilli: (Privindu-l fix). Așa! Dar bruneta aia sveltă cu haină vânătă?

Mișu: (Prefăcându-se). Eu cunosc atâtea brunete svelte, cari se imbracă câteodată în vânăt!

Tilli: Recunoști dară?

Mișu: Ce să recunosc? Eu sunt nevinovat ca un porumbel.

Tilli: (schimbând tonul). Sezi... aici lângă mine. (Ii pune mâinile pe umeri și-l privește drept în față). Ascultă-mă! Dacă îmi spui drept și recunoști, că m-ai înșelat (stăpânindu-și plânsul, repede) așa numai pentru un capriț... ceea ce se poate întâmpla oricui...

Mișu: (uitându-și de sine). Sigur că se poate!

Tilli: Așadară recunoști?

Mișu: Eu? Nu! Tu ai zis, nu eu!

Tilli: Și tu m-ai aprobat!

Mișu: Da, pentru că totdeauna te-aprob.

Tilli: Hm!... Ascultă!... Dacă recunoști și-mi promiți, că nu mă mai înșeli, te iert și uit toate...

Mișu: Ce bună ești! Inșă păcat că n'am lipsă de iertare. Poate altădată.

Tilli: (Pătrunsă de sinceritatea tonului). Să-ți cred?

Mișu: Auzi colo! Sigur că să-mi crezi. (re-

Ce am făcut?

Am păstrat idealismul și însuflețirea inaintașilor noștri, dar *le-am valorizat prin muncă productivă*. Am justificat prin faptele reale ale unei munci stăruitoare dreptul și datorința noastră de-a fi, *constituindu-ne cu un factor indispensabil în lupta cea mare de dezvoltare culturală a neamului românesc*.

Editarea unei biblioteci teatrale, care cuprinde azi 32 de numere și alimentează trebuințele teatrului nostru de diletanți. — creierea de burse și calificarea unui personal dramatic și artistic pentru trebuințele noastre prezente și viitoare, — distribuirea de premii și ajutoare pentru lucrări originale dramatice și muzicale, — organizarea acțiunii de propagandă pentru teatru în toate centrele noastre, — angajarea unui director artistic pentru acțiunea noastră teatrală, — introducerea, dirigiarea și subvenționarea turneurilor noastre dramatice și muzicale, — modificarea statutelor noastre și noul nostru program de acțiune sunt tot atâtea etape ale acestei munci reale pentru afirmarea dreptului de-a fi al societății noastre.

Această nouă îndrumare în viața societății noastre s'a întemiat, domnilor și doamnelor, pe convingerea ce ni s'a impus prin forța împrejurărilor, că: însuflețirea idealistă este numai atunci și numai așa un factor *real și constant* în evoluțiunea poporului nostru, dacă este și rămâne *motorul unei munci stăruitoare* pentru trebuințele reale ale neamului. Căci însuflețirea și idealismul este ca și puterea cea tainică și miraculoasă a curentului electric, care se produce, circulă și acționează după anumite legi, într'un anumit circuit. E minunat, e frumos, e uimitor acest curent al puterii electrice. Dar singur de sine el încă nu constituie nici un factor real, nici un țel pentru evoluția umană. Din momentul însă, în care această putere electrică intră în serviciul trebuințelor reale ale omeniei, din momentul, în care ea devine puterea motrică și productivă, care ne dă lumină, care ne poartă din loc în loc și care reduce distanțele dintre noi la un minim de necrezut, — din acel moment puterea electrică a devenit

un factor hotărâtor și indispensabil în evoluția culturală a omeniei.

Așa este, domnilor și doamnelor, și *cu idealismul și însuflețirea idealistă. Ele sunt indispensabile, — ca și curentul electric, — dar nu pot să constituie un scop dela sine, ci trebuie să fie un stoc inepușabil de putere, care să hrănească munca reală și productivă a evoluțiunii naționale.*

Și aceasta — mi se pare mie — este una dintre învățăturile cele mai de seamă ce putem scoate din munca de peste 40 de ani ce s'a depus pentru afirmarea societății, a cărei adunare generală ne-a întrunit azi aci.

Da, idealismul, însuflețirea și iubirea de neam să ne fie puterea de viață, — dar dacă vrem să ajungem în portul dorit al aspirațiilor și nădejilor noastre juste, — trebuie s'o știm valoriza, traducându-o în muncă stăruitoare și sistematică, fără de care nu se pot produce succese reale în lupta pentru înălțarea noastră culturală și națională.

Dela chipul cum și măsura în care vom reuși să traducem idealismul nostru, însuflețirea noastră, iubirea noastră de neam în *fapte reale*, deci dela chipul cum vom ști să le fructificăm pentru înaintarea în cultură a neamului românesc — atârnă întreaga problemă a evoluțiunii noastre.

Este aci o corespondență între ideal și real, ca și cea dintre suflet și trup. Amândouă la un loc ne dau un întreg organic și viu. Ipertrofia unei părți și neglijarea celeilalte, nu întăresc organismul, ci-l slăbesc, nu-l apropie de împlinirea rostului și menirii sale ci îl rețin și-l sbat dela țel.

În nădejdea, că această învățătură ce ni se impune dela sine din chiar istoria dezvoltării societății noastre, va rămânea bine fixată în mintea și în inima tuturor factorilor chemați să conducă și să desvolte viața societății noastre în viitor, — vă salut din toată inima și declar adunarea generală a 40-a a Societății pentru fond de teatru român deschisă.

Mustrările conștiinței. „Budapesti Hirnap” se tânguie în numărul său mai nou, că guvernele au uitat să fortifice granițele țării înspre România. Aceste granițe — crede B. H. — n'ar trebui să fie locuite de Români, ci de coloniști unguri și n'ar trebui lăsate fără forturi cum sunt astăzi. Numai așa s'ar putea cimentea legăturile cu statul român și numai așa, ungurii, ar putea să scape de grija că opinia publică din țara românească privește Ardealul ca pe o Macedonie a intereselor mari românești, — crede bunul nostru prieten B. H. Și adaugă: Ungurii au fost gentilomi, dându-le libertăți exagerate Românilor și uitând totul de soarta ciangăilor din Moldova.

Foarte semnificative muștrări de conștiință nu-i așa? În aceste vremuri de biruință a credințelor naționaliste.

Din delegațiuni. Comisiunea de marșină a delegațiunii ungare a debătut în ședința de Sâmbătă bugetul pe 1913 al flotei militare. Comisiunea a votat bugetul cu condițiunea ca cheltuielile pentru construirea submarinelor să nu fie socotite în cvota ungară. Submarinele se fabrică toate în străinătate, fiindcă cele 3 fabrici din monarhie cer un preț cu mult mai scump pentru construirea lor. — În comisiunea de finanțe s'a discutat și s'a votat preliminarul de buget al ministerului comun de finanțe. — În comisiunea de externe, reportorul Fr. Nagy a citit raportul comisiunii, raport primit cu mulțumită de delegații prezenți. — Un interes cu mult mai mare ne prezintă debaterile din ședința plenară a delegațiunii austriace. Deputații slavi, și în special slovenul Smodlaka, vorbind de situația politică a Slavilor de sud, critică fără cruțare sistemul Cuvaj, patronat de Unguri.

Proiectul reformei electorale în cameră. Dechiderea parlamentului ungar, după cum ni se anunță din Budapesta se va întâmpla imediat după închiderea sesiunii delegațiilor. Prima ședință probabil se va ține în 25 c. și după debaterile bugetului, guvernul va prezenta camerei proiectul său referitor la reforma electorală, care mai întâi va fi dată spre dezbateri unei comisiuni extraordinare de 21 membri.

pede) Ai vre-o dovadă? Am fost cel puțin neliniștit în timpul din urmă? M-ai prins cu alta? Mi-ai prins vre-o epistolă!

Tilli: (repede). Așa ceva e imposibil, căci tu ieși prea dibaciu în ăstea! Tu nu scrii epistole, tu trimiți numai telegrame.

Mișu: Noi ne vedem aproape zilnic și pentru împrejurări neobicinuite telegramele sunt cele mai potrivite...

Tilli: Telegramele însă pot (apăsând cuvintele) să ne joace câteodată și feste.

Mișu: Eu nu știam până acum nimic.

Tilli: Cu atât mai bine pentru tine.

Mișu: Acum ești incredințată că-ți sunt credincios? O să fii iară bună ca mai înainte?

Tilli: Da! Sunt deja iară foarte increzătoare și bună. A fost numai o idee trecătoare.

Mișu: (în sine). Răsufu liniștit. (tare) Acum dă-mi o sărutare!

Tilli: (repede) Nu!

Mișu: Pentru ce?

Tilli: Pentru că... vezi, că sunt iritată și nervoasă și... dacă te-ai săruta acum... te-ai săruta fără plăcere... n'ar fi sărutare adevărată.

Mișu: Atunci mai aștept... poate mai târziu.

(Pauză scurtă).

Tilli: Știi ce mi-ar plăcea.

Mișu: Ce?

Tilli: Ai bomboane pralinés?

Mișu: Pralinés? Cum ți-au venit în minte?

Tilli: Am poftă de pralinés... și încă nu de

orice țel, ci numai de Maraschino-Pralinés, de cari se află la Capșa. Știi?

Mișu: Da, da! Sunt foarte delicioase.

Tilli: (ațâțată) Ce? Nici măcar pralinés să nu capăt dela tine?

Mișu: (ridicându-se). Dacă chiar vrei, îl trimet imediat pe Iosif.

Tilli: (il reține). Nu, nu! Eu vreau, ca să mi-le aduci tu însuși! Până te întorci de-abia o să-mi treacă nervositatea... Când te întorci... capeți o gurită.

Mișu: Iarăș un capriț curios!

Tilli: (ațâțată) Tu nu-mi permiti așadară nici măcar câte-un capriț dăsta mic. Alte femei au alte caprițuri mai costisitoare (arătând inele și brățare) ...Mișule dragă! fă-mi voia și du-te însuși până la Capșa. (Schimbând tonul). Mișulică!.. Am trebuință să rămân puțin singură, să mă liniștesc.

Mișu: (hotărându-se). Atunci mă duc, puuule! (Vrea să iasă prin fund.)

Tilli: De ce nu mergi prin ușa secretă?

Mișu: Că bine zici (se întoarce și foarte sărbătorese). Sărut mâna doamnă!

Tilli: Nu uita bomboanele... să fie dela Capșa.

Mișu: Și când mă reintorc capăt o gurită... dulce ca...

Tilli: Ca bomboanele pralinés.

Mișu: O să fii mulțumită. În 20 de minute mă reintorc. (Iese prin ușa din stânga.)

Scena III.

Tilli singură.

Tilli (după ce a ieșit Mișu, umblă nervoasă prin odaie lovind mobilele cu mâna) Așa. Acum te-am prins. Am fost mai isteată ca tine. (Se joacă cu un inel). Și cum l'am avut de drag! Așa de drag! N-am meritat! (Schimbând tonul, foarte duios). Dar' dacă m'am înșelat. (Se uită la ceas). A trecut deja timpul. (Sună cineva. Oftând) Ea e! (Ascultă).

Scena IV.

Tilli, vocea lui Iosif și a Zoei, pe urmă Iosif

Vocea lui Iosif: Vă asigu doamnă, că domnul nu e acasă. (Apasă pe domnul).

Vocea Zoi: El însă m'a chemat la cinci.

Vocea lui Iosif: Vă asigur doamnă, că domdus. Înainte de miezul nopții nu vine acasă.

Vocea Zoi: Știi sigur?

Vocea lui Iosif: Foarte sigur.

Tilli (în sine). Se cunoaște, că e servitorul lui Mișu. (Nerăbdătoare sună). Unde o fi Iosif?

Iosif: (apare în ușe, se uită speriat, că nu-l vede pe Mișu). Unde e domnul? Adineaură am mințit spunând adevărul. (Tare) Doamnă! voiți ceva?

Tilli: Condu pe doamna înlăuntru. După aceea dute la teatru și-mi cumpără un bilet pentru diseară.

Iosif: Două...

Tilli: (poruncitor). Fă ce-ți zic, uite banii!

Centenarul preparandiei române din Arad

Cuvântul arhierelui eparhiei Aradului
a Prea S. Sale dlui Ioan I. Papp. *)

Iubiți fii sufletesti,
Onorat public,

După cele expuse de Preacuviosia Sa părintele director al acestui institut, cuvântul meu arhieresc s'ar putea restrânge numai la binecuvântarea intrării și a ieșirii și respective la binecuvântarea încheierii veacului prim și a intrării în veacul al doilea de existență și activitate a acestui institut preparandial.

Când însă mă cuget, că deodată cu prăznirea centenarului de existență și de activitate a acestui institut, cel mai vechi focal de cultură superioară a bisericii noastre naționale române ortodoxe din aceste părți, noi prăznim și plăcuta amintire a zilei epocale dela 315 Noembrie 1812, amintirea acelei zile, care prin însemnătatea ei și-a asigurat pagină specială nu numai în istoria acestei eparhii și a bisericii din metropolia noastră română ortodoxă din Ungaria și Transilvania, ci și în istoria iubitei noastre patrii comune, nu mă pot restrânge numai la binecuvântarea cerută, ci deodată cu împlinirea acestei trebuințe și deci cu implorarea darului ceresc asupra noastră și asupra acestui institut, folosesc prilejul dat la timp și loc potrivit spre a-mi da seamă înainte de toate de faptul, că ziua de astăzi, deși nu este scrisă cu litere roșii între serbătorile noastre bisericesti din călindare, dar este crestată adânc în inimă și este perpetuată și eternizată în conștiința clerului și a poporului nostru, ca cea mai mare sărbătoare a bisericii noastre naționale, ca și cel mai mare eveniment din tot trecutul acestei eparhii.

Și acest fapt își află explicarea sa naturală în împrejurarea, că reamintirea în orice formă a acestei zile memorabile pentru noi, are farmecul și puterea de a deștepta și în noi cei de acum, fiorul bucuriei, ce a străbătut inima și sufletul clerului și al poporului nostru atunci când s'a lătit și confirmat vestea, că Majestatea Sa Francisc I, preagrațiosul Impărat și Rege de odinioară al popoarelor de sub coroana sfântului Stefan, s'a îndurat preagrațios a-și în-

*) Din cauză că manuscrisul P. S. S. ne-a sosit prea târziu, luând apoi în considerare marea aglomerație de material, s'au strecurat la tipar multe greșeli rezatabile, așa că publicăm a doua oră discursul P. S. S. dlui Episcop Ignatie Papp, spre a nu da loc la interpretări false.

Nota Redacției.

toarce privirea părintească și asupra poporului său ortodox din aceste părți, deci și asupra poporului român, pururea credincios Tronului și Patriei; și de aceea bucuria lui și-a ajuns culmea în ziua de 3/15 Nov. 1812 când vomta și porunca preainaltă a acestui monarh vrednic de pomenirea noastră și a următorilor noștri — s'a făcut trup, când adevărată preparandia noastră s'a deschis.

Gradul bucuriei poporului nostru din aceea zi abia l'ar putea descrie condeiu omenesc, dar cine va medita asupra împrejurărilor de viață a poporului nostru din acele timpuri, va înțelege prea ușor, că aceea bucurie se poate pune în cumpăna dreaptă cu bucuria patriarhului Noe, când porumbul i-a adus creanga verde și că aceea bucurie a fost asemenea de mare, ca și bucuria păstorilor din Vifleem, și a îngerilor din ceriu, la vederea stelei dela răsărit, prevestitoare venirea darului cel mântuitor.

Și motivul acestei bucurii este de înțeles nu numai prin faptul, că darul împărătesc era așteptat cu dorul și setea cu care orbul își așteaptă vederea, robul scăparea și bolnavul vindecarea, deci a fost de tot bine venit; dar bucuria poporului nostru s'a mai potențat și prin faptul, că prin preainaltul decret împărătesc, dându-se școalele preparandiale ortodoxe caracterul de națională și astfel recunoscându-se existența naționalității lor ca și atari, și poporului nostru i s'a recunoscut îndreptățirea și i s'a dat dreptul de existență, de dezvoltare și de afirmare ca și popor român, credincios al bisericii noastre ortodoxe naționale.

Tocmai de aceea, când facem pomenirea zilei de 3 (15) Noembrie 1812, și când prăznim și bucuria roadelor dezvoltării progresive a institutului nostru preparandial și a celui teologic, deschis mai târziu cu zece ani, noi mai avem bucuria a prăznui și roadele dreptului garantat limbii și credinței noastre strămoșesti, dorințe vechi a neamului nostru, dorințe pe cât de juste pe atât și de naturale cum era emanciparea bisericii noastre de sub stăpânirea ierarhiei sârbești, și dorința, ca în scaunul episcopesc al acestei eparhii, să se institue episcopi numai dintre fiii neamului românesc.

Expunând în cele de mai sus motivele bucuriei acelei prăzniri, însemnătatea zilei se reduce la trei momente și anume: *reprivire* asupra trecutului, *meditație* asupra prezentului și *reculegere* și *îmbărbătare* pentru viitorul ce ne așteaptă.

Reprivind în trecut, și dându-mi seamă, cum neamul nostru a fost pururea recunoscător cătră toți binefăcătorii săi, naintea ochilor sufletului meu se deschide tabloul acelor bărbați, cari deși sunt considerați a fi fost de naționalitate

sârbă, dar cari prin faptele lor, prin sprijinirea realizării dorinței prea înalte cu deschiderea preparandiei s'au făcut înșiși vrednici de recunoștința noastră a posterității, cum a fost episcopul Pavel Avacumovici, care a edat circularul frumos spre îndemnarea și sprijinirea preparandiei; Sava Arsici, căpitanul și apoi primarul orașului nostru Arad, care și-a pus casele proprii la dispoziție spre scopul deschiderii preparandiei de sub întrebare, și apoi inspectorul școlilor române numite Ștefan Uroș Nestorovici care a fost în general recunoscut de bărbat drept și bun.

Dar îndeosebi se deschide înaintea ochilor sufletului meu tabloul figurilor alese și mărețe: a lui Pavel Iorgoviciu și Moise Nicoară, cari n'au ajuns să vadă realizată nici una dintre dorințele însufletirii lor, deci n'au ajuns să-și vadă visul cu ochii. Dimitrie Tichindeal, Constantin Diaconovici Loga, Iosif Iorgovici și Mihut, cari au excelat nu numai ca și profesori, încălzind inima elevilor spre tot ce este bun, nobil și frumos, dar cari mai înțelegând și glasul timpului și durerile poporului, al cărui fii erau, s'au făcut adevărați apostoli nu numai ai culturii acestuia, ci au lucrat cu toate puterile lor pentru realizarea dorințelor expuse mai sus, dintre cari una s'a realizat la 1829, prin instituirea primului episcop român, iar a doua dorință cu eliberarea bisericii de sub potestatea ierarhiei sârbești s'a realizat numai la 1864 la intervenirea marelui Andrei.

Făcându-se toți aceștia precum și cei pomeniți în dipticul sfinteii prăzniri, vrednici de recunoștința noastră, să le eternizăm memoria binecuvântată și la acest loc.

Când însă dăm expresiune tributului recunoștinței noastre față de memoria bărbaților pomeniți, să nu pierdem din vedere, că emanciparea bisericii noastre de sub stăpânirea bisericii sârbești, a urmat pe baza decretului dela 12/24 Decembrie 1864 edat din grația prea înaltă a Majestății Sale Înălțatului Impărat și Rege al nostru Francisc Iosif I să ne plecăm capul înaintea Tronului Său, și dând expresiune devotamentului nostru fiesc, sentimentului nostru de recunoștință, de credință neclătită și de supunere omagială, să-i cerem dela prevedință încă mulți ani de viață și domnie pacinică, spre binele și fericirea popoarelor Sale.

Și acum mă adresez cătră Tine Sion al culturii românești, care curs de un veac ai dat și lumină și viață, învățători și preoți unei părți însemnate a iubitei noastre patrii, și anume poporului românesc din părțile ungurene și bănățene, Tie îți zic: „*Ridică împrejur ochii Tăi Sioane și vezi, că iată au venit la Tine fiii Tăi și fiii fiilor Tăi din generațiile unui veac*, că toți să-ți aducă tributul recunoștinței lor și să

Iosif (face un compliment și dispăre).
Tilli (se ridică, se duce la oglindă și-s așează părul).

Iosif: (conduce pe Zoe, în sine). Doamne! ce s'o mai întâmpla azi!

Scena V.

Tilli, Zoe.

Zoe (brunetă, sveltă, umblețul și manierele locmai contrare ca ale blondei Tilli. Rămâne nimită în ușe. În sine). Ah! O dană!

Tilli: (cercetându-o; în sine cu durere). Ce frumoasă e!

Zoe: (perplexă). Doamnă... eu nu înțeleg...

Tilli: (zâmbeste, vorbește forțat). Veți înțelege îndată. Permite-mi să mă recomand: Tilli, restul nu împoartă. Eu vă cunosc deja... Vă rog ocupați loc!...

Zoe: (foarte perplexă și nimită). Ești foarte amabilă doamnă! Eu am greșit casa sau etajul, mi-se pare (uitându-se în jurul său). Acum observ, că nu sunt...

Tilli: (O intrerupe rîzând). Scuză, nobilă Doamnă (fin și cu sarcasm). Dumnezeu știi foarte bine că n'ai greșit nici etajul nici casa și (imitând pe Zoe) aici iești...

Zoe: (neliniștită) Stimată doamnă!...

Tilli: (ca mai sus). Nu te neliniști de loc!

Căci și eu, ca și d-ta... am fost pe aici adeseori... Și eu am aflat (arătând spre ușa din colțul stâng) colo un ac de păr împodobit cu pietre,

reprezentând un fluturaș... și (fin și cu ironie) am voit să (i-l predau personal. (Scoate un ac în formă de fluture și împodobit cu pietre scumpe).

Zoe: (ia acul, se uită la el și uitând de sine). Da, el cel...

Tilli: (intrerupând-o). D-tale de sigur.

Zoe: (șeade, luptându-se cu sine și foarte nesigur zice). Te rog cel puțin explică-mi!

Tilli: (cu sinceritate). O să vă explic în câteva cuvinte, căci pretinul... nostru... poate veni în orice moment.

Zoe: Pretinul (accentuiază) nostru?...

Tilli: Da! Mișu! Pretinul d-tale și al meu.

Zoe: (face o mișcare de protestare și nervoasă). Dați-mi voie!

Tilli: Mi-se pare, că Mișu deși pare așa de sincer, și de credincios, are o inimă foarte încăpătoare. (cu durere) Eu aș fi jurat, că numai pe mine mă iubește.

Zoe: Și eu!

Tilli: (fin) Și d-ta? Însă în timpul din urmă parcă am observat eu ceva... De unăzi tocmai voiam să plec de colo (arată ușa din stânga), când am găsit (arată la acul, pe care Zoe îl ține încă în mână) acul ăla.

Zoe: (sinceră) Da, eu știu, că...

Tilli: Ridic acul crezând, că e al meu, însă...

Zoe: (intrerupând) Era al meu!

Tilli: (simplu) Da, însă atunci încă nu știam. (schimbând tonul, sentențios) Am avut tăria

de-a nu trăda nimic... Mai târziu observând, că dela ce giuvaergiu e, știi colo în piață...

Zoe: Cum să nu știu!

Tilli: M'am dus la el și mi-a spus, că de vre-o trei zile a vândut ultima pereche unei dame brunete... Am tot pândit de atunci, să aflu dama cea cu celălalt ac... Și ieri la teatru am observat o damă cu un ac ca acesta. Dama erai d-ta. (și arătând acul) și acul e colo.

Zoe: (punând involuntar mâna la cap) Da! (Fără să știe își ia pălăria din cap.)

Tilli: După teatru te-am urmărit și ți-am aflat locuința și numele. Ce-am făcut mai târziu știi!

Zoe: (uimită) Nu!

Tilli: Ți-au trimes o telegramă, de care are obiceiul să trimiță Mișu: „Vino la sease, te aștept. M.”

Zoe: (privindu-o) Și eu am gândit, că dacă d-ta iești respectiva, o să vii, dacă nu ești d-ta, atunci simplu n'o să înțelegi. Mie mi-a dat Mișu rendezvous pentru cinci și jumătate și știam, că într'o jumătate de oră îmi succede să-l alung de-acasă sau dacă va recunoaște și-mi va jura, că n'o să mă mai înșele, il iert.

Zoe: Și?

Tilli: Și atunci d-ta la sease oare nu l-ai fi aflat nici pe el nici pe mine aici. Fiindcă însă purtarea lui me-a dat de gândit, am crezut să-ți tin o lecție și fiindcă și pe d-ta te înșela ca mine, m-am gândit să-l așteptăm amândouă și să lu-

se bucură cu Tine în ziua veseliei centenarului existenței Tale ca focular de cultură. Primește-ne pe toți cu iubirea, cu care mama Ta, biserica națională română, a adus și aduce jertfe pentru susținerea, dezvoltarea și întărirea Ta; fă-ne nouă fiilor Tăi făgăduială; că elevii Tăi vor face apostolia, ce se recere pentru luminarea elevilor lor în lumina cunoștinței de Dumnezeu; că vei crește și în viitor ca și în trecut, bărbați destoinici spre luminarea minții și spre cultivarea inimii fiilor neamului românesc spre viața religioasă morală; că vei sădi în ei direct și indirect duhul înțelepciunii, duhul înțelegerii și duhul temerii de Dumnezeu, ca să fie precum am învățat noi bătrânii în catehism: *creștini buni și oameni de omenie*, spre bucuria și întărirea bisericii și a neamului, spre fala iubitei noastre patrii și spre mărirea lui Dumnezeu.

Cu aceste dorinți implor binecuvântarea cerească asupra acestui institut la intrarea lui în veacul al doilea al existenței și activității Sale.

Telegramele de felicitare.

Direcțiunea seminarului și preparandiei române din Arad, a primit cu ocazia serbărilor de Sâmbăta trecută nenumărate scrisori și telegrame de felicitare din toate părțile locuite de Români, care dovedesc ce răsădit mare au avut serbările aceste. Din cauză că numărul telegramelor primite este colosal de mare, publicăm numai pe cele importante dintr-unsele:

Buzău. — Dumnezeu să ajute preparandiei a serba încă multe centenare pentru bine și luminarea neamului românesc.

In numele profesorilor liceului din Buzău: Bobescu.

Sibiu. — Cu prilejul serbării centenare urăm seminarului mulți ani rodnic. Societatea „Andrei Șaguna”, secția pedagogică.

Otlaca. — Ne închinăm cu respect gloriosului trecut de 100 ani a iubitului institut.

Preoții și învățătorii din Otlaca.

Zombor. — Cu ocazia centenarului salutări frățești vă trimite preparandia sârbească din Zombor.

Brașov. — Dorim viață lungă și strălucită pepinierii de educatori și conducători înflăcărați și folositori bisericii, neamului și țării noastre. Școala comercială română: Vlaicu, Socaciu, Bârseanu, Panțu, Pricu, Dr. Baciu, Micula, Dr. Stinghe.

Brașov. — Deie Dumnezeu ca și în viitorul desăvârșitelor vremuri iubitul nostru seminar din Arad să producă tot numai apostoli însufle-

țiți și nemfricați gata să-și dea și viața pentru neam. Dr. Saftu protopop.

Blaj. — Primiți sincere felicitări la împlinirea centenarului institutului pedagogic și multe urări de bine. — Corpul profesoral dela gimnaziul din Blaj.

Cluj. — Doresc seminarului un nou secol de muncă conștientă și izbăvitoare. Dr. Onisfor Ghibu.

Brașov. — La serbarea centenară a culturii românești participăm cu gândul și cu sufletul. Viitor măreț institutului jubilar. Corpul profesoral al școalelor medii române, Brașov.

Caransebeș. — Felicit institutul preparandial și demnul corp profesoral. Protosințelul Badescu.

Brad. — Dorim încă multe serbări centenare pentru fericirea neamului și înflorirea bisericii. Corpul didactic dela gimnaziul din Brad.

Oradea-Mare. — Primiți felicitările călduroase ale corpului nostru didactic cu prilejul jubileului centenar al inaugurării institutului pedagogic român din Arad. Buteanu director.

Sibiu. — Duhul marilor dascăli din trecut să călăuzească munca celor de azi pentru realizarea idelului național. Lazar Triteanu.

Caransebeș. — Primiți felicitările mele la înălțătoarele serbări de astăzi. Musta, arhimandrit.

Sibiu. — Din serbătoarea centenară isvorască îndemnuri nouă spre munca culturală mănoasă, înflorească institutul pedagogic. Trăiască abilitii conducători. Pușcariu, arhimandrit.

Simlău. — Binecuvântată fie memoria fondatorilor acestui altar al culturii. Trăiască conducătorii de astăzi. Gazeta învățătorilor.

Afară de aceste au mai sosit telegrame dela următorii domni:

Ion Vodă, preot, și Gregoriu Ceotea, învățător (Dea); Atanasie Todan, preot (Checea mare); Ștefan Carabaș, pensionar (Lugoj); Făraș, preot (Făget); Sala, inv. (Vașcău); Vasile Micula, prof. (Brașov); Prof. Dr. Crăciunescu, (Sibiu); Dr. Proca (Sibiu); Bârseanu (Brașov); Protopop Munteanu (Teleag) și corpul profesoral al seminarului din Caransebeș.

Cont. Ștefan Tisza în Arad.

Arad, 18 Noiembrie.

Ziua de 18 Nov. n. 1905 este data memorabilă în politica ungurească, când s'a făcut prima încercare de a schimba prin teroare regulamentul intern al camerei. Se pare, că Tisza și-a ales acum anume ziua de 18 Nov. — poate ca să semnaleze biruința străduințelor sale anunțate atunci. De altfel cadrele dărate de seamă de astăzi au fost tot cele de până aci: ouă clocite, violențe, demonstrații de stradă din partea socialiștilor, cruzimile obicinuite ale polițiștilor și jandarmeriei, etc.

Astăzi orașul Arad a avut un aspect neobișnuit: toate străzile inundate de polițiști și jandarmi. La orele 12 a. m. pe strada principală o companie de jandarmi călare sub conducerea unui căpitan — toți jandarmii aveau săbiile scoase — alergau în galop spre gară. Publicul care își făcea obicinuita plimbare pe Corso privea cu mirare această „gandă de onoare” a deputatului Aradului. La gară jandarmii au înțesat toate intrările străzilor dinspre gară. Pe piața din fața gării se aflau acum o companie de jandarmi pedestri și foarte numeroși polițiști. În sălile de așteptare și pe peronul gării mormuna o puzderie de agenți secreți. La fiecare pas și se cerea să te legitimezi, în caz contrar erai imboldit cu „dragoste” la costite. Un impiegat dela căile ferate mi-a spus că întreaga linia ferată, dela Solnoc și până la Arad, era păzită de jandarmi.

Pe peron era prefectul comitatului Arad cu întreg aparatul administrativ, foarte numeroși indivizi cu nasuri aquilare (covoiate), între cari numeroși telali și impiegati dela căile ferate. Afară de aceștia se mai afla un grup care te umplea de scârbă și rușine: vre-o 40 de Români muncitori săraci, din Pârnea sub conducerea fostului învățător român Aurel Micloși, azi șeful poliției din Arad.

La scesirea trenului în gară — la orele 12 și 40 m. — acești indivizi lipsiți de cel mai elementar simț de rușine (un țaran îmi spunea că fiecare primise câte 3 cor.) răcneau „élien”-uri, săriau și băteau din palme încât mi se părea că văd jocul hotentotilor din Africa. Nerușinatul conducător al acestui grup de inconștienți dădea din mână ca un nebun, făcând semn să înceteze strigătele mercenarilor. În loc de mulțumită contele Tisza le-a aruncat un zîmbet ironic și o privire plină de cel mai mare dispreț.

După un scurt salut din partea lui I. Kinszig, președintele clubului guvernamentalilor din localitate și după ce Tisza mulțumește pentru primirea frumoasă ce i se face întreg convoiul se așează în trei autobuse și în automobile. Tisza ocupă loc într'un automobil deschis, voind să dovedească, că n'are teamă de nici un fel de insultă din partea demonstranților.

Pe întreg parcursul drumului Tisza a fost primit cu cele mai grosolane injurături și strigăte puternice de „jos călăul!” „în furci cu el!” și alte gratificări. La un colț de stradă Tisza a fost lovit cu ouă clocite.

În fața hotelului „Crucea Albă” un pluton de jandarmi și polițiști păziau intrarea în hotel. Pe trecut de injurături și epite de cari mai grosolane Tisza coboară din automobil și intră în hotel. În stradă injurăturile nu mai încetau. Polițiștii călări năvăliră asupra demonstranților strîmtorindu-i în strada Deák Ferencz. Un băiat în vârstă de vre-o 13—14 ani de frica polițiștilor s'a refugiat într'o curte, închizând poarta după el. Un polițist îl vede, aleargă după el, își scoate revolverul și-l descarcă asupra băiatului. Băiatul n'a murit încă, rana lui este însă foarte gravă.

Darea de seamă a avut loc în sala mare a hotelului „Crucea Albă”. Toate coridoarele hotelului erau inundate de polițiști și numeroși agenți secreți. În sala unde avea să se țină darea de seamă numai cu bilet puteai să intri. *Iubitul nostru poet d. Gheorghe Coșbuc, care din întâmplare își avea odaia tocmai lângă sala mare, a fost oprit să intre în hotel.*

Intrînd în sală Tisza fu salutat cu aplauze și ovatii îndelungate din partea alor vre-o 4—500 mameluci.

crâm în comun. De aceea l-am alungat de acasă.

Zoe: (care a ascultat cu atenție și încordare) Și acum ce crezi, să facem?

Tilli: Asta te întreb și eu!

Zoe: Nu știu!

Tilli: Vorba e, că el ne-a crezut pe amândouă niște găște proaste.

Zoe: E adevărat! (Se gândește pe urmă gășind o idee potrivită). Ar fi mai bine să-i punem pe masă o epistolă, în care să-i scriem, că nu ne vom întâlni cu el.

Tilli: Nu! Iar părea bine, căci după ce știm, că-i plac schimbările, se va bucura, că-și poate afla alta, eventual alte două. Asta n'ar fi pe-deapsă pentru el.

Zoe: Ai dreptate!

Tilli: Eu cred, deci, să rămânem amândouă

Zoe: (incremenită). Amândouă?

Tilli: Amândouă, ca să-i facem...

Zoe: (repede). Viața amară!

Tilli: (liniștită). Nu! Să-i facem viața dulce!

Zoe: (neînțelegând) Dulce? (Înțelegând repede) Stimată doamnă! Te admir! (Se aude în afară apropierea lui Mișu).

Tilli: El e! Eu mă ascund în odaia vecină...

Zoe: (comie) Ce să fac eu aici?

Tilli: Măintea de toate fă lampa mai mică și apoi...

Zoe: Apoi?...

Tilli: Restul lasă-l în voia întâmplării.

Zoe: (neliniștită) Dară...

Tilli: Îți dau un sfat. Când vine, fă ca și când d-ta ai fi eu!

Zoe: (neînțelegând). Așa dară d-ta, eu?... (după ce înțelege frecându-și mâinile, repede). Așaa! Foarte bine!

Tilli: Joacă-ți rolul bine, sfârșitul o să-l aیلăm noi. (Își ia pălăria, voalul și jacheta, apoi le ia și-alei Zoei și dispore).

Zoe: (șeade într'un fauteuil cu speteze înalte întoarsă către public, ca Mișu să n'o observe, când intră.

(Va urma).

MED. UNIV.
DR. CORNELIU DĂRĂMUȘ,
SPECIALIST IN BOALE DE FEMEI ȘI
SPECIALIST ÎN MORBURI DE DINȚI

ALBA-IULIA (PIAȚĂ).
ORDINEAZĂ: dela 8—10 pentru boale de femei. Dela: 2—5 pentru morburile de dinți.

(Da 137—20)

Războiul balcanic.

Mare învingere turcească. — Serbia provoacă. — Neliniște în delegațiunile austriace. — Muntenegrinii respinși la Scutari. — Un interview cu Albanezul Sureya Bey. O conjurație descoperită în Constantinopol. — Salonicul predat Bulgarilor.

Arad, 18 Noembrie.

Știrile sosite de pe câmpul de război ne întăresc în credința, exprimată în unul din numerii trecuți, că Turcii și-au adunat toate forțele pe linia fortificată dela Ceatalgea, fiind hotărâți să opună o rezistență desperată armatelor victorioase ale Bulgarilor. Ba o știre ce ne vine din Constantinopol vorbește cu elan de o învingere strălucită a Turcilor asupra trupelor bulgare la Ceatalgea. Că Bulgarilor nu le merge tocmai strălucit prin ținuturile mlăștinoase de pe la Ceatalgea o confirmă și îndelungata și semnificativa tăcere a biroului de informațiune din Sofia. Pe de altă parte pierderile colosale ce le-au suferit trupele bulgare în năvala lor spre capitala imperiului otoman, diferitele boale contagioase ce bătut în ambele armate deopotrivă, vor grăbi încheierea păcii, dorită de altfel de populațiunea întregului Balcan, sleit până la măduvă în urma nenumăratelor jertfe de sânge și de bani.

Și cât timp Bulgarii, cari și-au mistuit aproape toate forțele, aducând neasemănat mai multe jertfe decât toate celelalte trei aliate împreună, — par' a înclina tot mai mult spre pace, atitudinea Serbiei devine pe zi ce merge tot mai provocatoare. Ceea ce au făcut ei la Prizrend cu consulul austro-ungar, e fără pildă în istoria războaielor din timpul modern. Dreptul de imunitate garantat prin convenție internațională reprezentanților tuturor statelor, Sârbii l-au călcat pur și simplu în picioare. Consulul Prohászka din Prizrend e tratat ca ori care alt prizonier, așa că Austro-Ungaria s'a văzut silită să intervină cu toată energia la Belgrad. Nu știm dacă această intervenție va avea rezultatul dorit. Cu toate știrile alarmante ce circulă în capitala Ungariei, suntem mai aplicați să credem că în cele din urmă Sârbii totuș se vor cuminti, după ce odată se vor convinge că dela Bulgaria cărcia în mare parte îi poate mulțumi și succesele de până acum, nu va mai primi nici un ajutor efectiv, ea singură având acum cea mai mare trebuință de repaos și consolidare. Provocările Sârbilor ne apar mai mult ca o răzbunare pentru veto, pe care Austro-Ungaria l'a pus în calea aspirațiilor lor exagerate.

Victorie turcească la Ceatalgea.

Constantinopol. — Duminecă la amiază ziarul „Alemdar” a anunțat cu litere mari în ediție extraordinară:

Aripa dreaptă a bulgarilor a fost nimicită la Ceatalgea. Bulgarii au răniți nenumărați. Armata turcească a făcut prizonieri la 8600 soldați bulgari și a pus mâna pe 42 tunuri ale armatei bulgare. Flota turcească operat de minute. Sultantul l-a trimis pe camerarul său la moștenitorul de tron cu știrea victoriei.

Constantinopol. — Comandantul suprem Nazim pașa telegrafiază: Trupele noastre după o luptă de 14 ore au repurtat o victorie, dușmanul a fost înfrânt, înaintăm spre Kavakli. **Afară de multe mii de morți și răniți bulgarilor au mai pierdut și 3 batalioane, care le-am făcut prizonieri cu ofițeri cu tot.** Soldații noștri ascultând firmanul sultanului au luptat ca lei. Sperez că voi termina lupta victorios încă înainte de a sosi ajutoarele sârbești.

Berlin. — O telegramă dată ieri la amiază din Constantinopol anunță: Ieri și azi s'a terminat lupta pe linia dela Ceatalgea. Intre Derkos și Bükjücekmedje armata turcească a repurtat o victorie decisivă asupra bulgarilor. Flota turcească a început un foc îngrozitor de tunuri contra aripei stânga a armatei bulgare și infanteria atacând a respins deplin pe dușman. În întunecimea nopții bulgarii au voit să rupă în centru linia de luptă dar au fost bătuti cumplit și s'au retras cu mari pierderi. 8 batalioane din armată au căzut prisiniere. Până după amiază a ținut lupta și știrea victoriei a produs o însuflețire de necrezut în șirele soldaților turci. Focul tunurilor a fost atât de vehement încât la o depărtare de 6 kilometri se cutremurau toate casele. Vântul de meazăzi a adus duritura tunurilor până la Constantinopol. Populația capitalei s'a urcat pe coperișele caselor și de acolo căutau a scruta depărtarea. Ieri seara au fost duși 180 cavaleriști bulgari făcuți prizonieri.

Muntenegrinii respinși la Scutari.

Constantinopol. — Comandantul fortăreței Scutari telegrafiază anunțând că trupele otomane au executat un atac reușit împotriva trupelor muntenegrene cuprinzând șapte batalioane cari înaintau spre înălțimile dela Kakarek. Muntenegrinii au fugit spre țărnul opus al râului Bogana, păsăind 100 de morți și munițiunile infanteriei. În prada cucerită s'au găsit efectele generalului Tșorovitz, cortul, sabia și uniforma.

Interview cu Albanezul Sureya-bei.

Viena. — „Neue Freie Presse” publică un interview cu fruntașul albanez Sureya-bei, fratele fostului mare vizir Ferid-pașa, și tatăl publicistului Ekrem-bei. Sureya-bei a stat câteva zile la Scutari. Orașul, zice el, a fost numai 48 de ore izolat de restul lumii, adică atâta timp cât muntenegrenii și malisorii au ocupat muntele Cuculi. Au venit însă trei batalioane turcești din chiar Scutari și două batalioane din Blessio, cari au gonit pe inamic. Sureya-bei declară că orașul e prevăzut cu merinde suficiente. De asemenea are și oameni cari să ție piept vrăjmasilor. El mai afirmă că muntenegrenii au suferit pierderi foarte grele.

Atitudinea provocatoare a Serbiei.

Viena. — De când trupele sârbești au ocupat Prizrend din Albania, consulul austro-ungar de acolo, Oscar Prohászka, e ținut într'o adevărată prinsoare. Sârbii l-au dus la prefectura din localitate și tratează cu el ca și cu oricare alt prizonier. Nici un suflet omenesc, afară de păzitorii săi sârbi, nu poate comunica cu Prohászka și nici lui nu i-se dă voie să trimită vre-o știre ministrului de externe dela Viena. Palatul consulatului a fost devastat de soldații sârbi, cari au ucis și pe albanezii refugiați acolo. Ministerul de externe austro-ungar voind să trimită pe un funcționar al său la Prizrend

I. Kintzig îl salută pe contele Tisza în numele guvernamentalilor din Arad și-i aduce elogiile pentru munca depusă întru „salvarea” constituției ungare și pentru asigurarea mersului „normal” al debaterilor din cameră, îl roagă apoi să-și facă darea de seamă.

Contele St. Tisza își începe discursul amintind despre evenimentele ce se petrec în Balcani, cari trebuie să ne inspire și nouă serioase îngrijorări, spune dânsul.

Roțile istoriei aleargă sguđuind pământul și amenințând cu strivire pe acei cari s'au opus mersului lor. Nu ne este permis să trecem indiferenți pe lângă aceste evenimente. Trebuie nu numai să tragem învățătură din acestea, ci să ne dăm seama de schimbările radicale de acolo. Kleia acestor transformări în Balcani e veche. În anul 1867 șefii de atunci ai poporului maghiar au declarat de nenumărate ori necesitatea că „Balcanii să fie a popoarelor balcanice!”. Noi totdeauna am năzuit să dăm prilej și să ușurăm popoarelor crestine din Balcani, să se poată emancipa singure. Acum, ajungând ele aici noi trebuie s'o primim aceasta cu bucurie, deoarece după ce se va fi încheiat pacea, în Balcani începe o viață nouă și frumoasă. Noi nu intenționăm cuceriri teritoriale în Balcani, ci vom sta gata și bine pregătiți să ne apărăm interesele cari le avem acolo. În privința politicii externe ministerul nostru de externe dovedește o atitudine și politică inexceptionabilă. Am avut simpatii și față de Turcia, în acest moment însă ea se află într'o situație foarte gravă și încurcată din care ea va ieși foarte slăbită. Ea se află în agonie și ar fi o neghiobie din partea noastră dacă am dori să forțăm menținerea acestui imperiu. *La Dunăre se află o țară înfloritoare și cu o armată foarte bună, locuită de un popor vrednic, în fruntea căruia stă un monarh înțelept și viteaz. Interesele noastre și ale acestui popor, precum și situațiunea geografică a acestei țări ne făcând să legăm o alianță strinsă, pentru ca împreună să ne apărăm și să oprim puvoitul ce amenință din Orient. Această țară este, dlor, România. (Aplauze). Ministrul nostru de externe procedează, deci, foarte corect sprijinind pretențiunile juste ale României și cerind cu insistență realizarea lor. (Aplauze). În privința Albaniei vreîndem, că această țară să aibă autonomia ei. Vom împiedeca chiar și cu forța împărțirea acestei țări.*

Vorbește despre luptele interne dintre partidele din opoziție și guvern, cari, spune dsa, au creat o situație foarte gravă și tulbure în aceste momente de grea cumpănă. Condamnă apoi faptul, că opoziția în dorul ei nebun de a-și asigura simpatii încurajează obrăznicile Serbiei. Istoriseste întreagă lupta opoziției în parlament și aduce numeroase exemple pentru a dovedi și justifică procedura guvernului față de această luptă a opoziției, care voia să oprească ori ce activitate parlamentară.

În privința reformei electorale declară, că guvernul va prezenta în curînd un proiect al sufragiului universal. E de prisos, spune Tisza, a vă expune pe larg cuprinsul acestui proiect, va declara însă că ne-am îngrijit ca prin extinderea dreptului electoral să mulțumim pe toți.

Seară a avut loc un mare banchet în restaurantul hotelului „Crucea Albă”. În decursul nopții Tisza a părăsit Aradul.

Acest raport fiind foarte sumar în numărul nostru viitor vom aduce pe larg și vom reveni asupra discursului contelui Tisza.

— „Românul” se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

INSTIINȚARE.

Adue la cunoștința on. public din loc și provincie, că atelierul meu de

croitorie engleză pentru domni

la strada József Föherezeg nr. 2, l-am strămutat în strada József Föherezeg nr. 1, etajul I.

Rugând binevoitorul sprijin al on. public din loc și provincie, sunt

Cu distinsă stimă:

Tóth Ferencz.

spre a cerceta situația, a rugat guvernul sârbesc să-i asigure trecere liberă. La provocarea aceasta însă până în momentul de față n'a sosit nici un răspuns și dacă acesta va întârzia încă, ministrul nostru de externe va interveni cu mai multă energie la Belgrad.

Conferințe în palatul regal din Buda.

Budapesta. — Azi dimineață au fost chemați urgent în palatul din Buda, ministrul de război, Auffenberg unde a conferat timp îndelungat cu ministrul de externe Berchtold. După conferința aceasta contele Berchtold s'a dus la sedința delegațiilor iar ministrul Auffenberg a grăbit în biroul militar al Majestății Sale, unde a petrecut timp îndelungat. Conferințelor acestora li-se atribuie o importanță extraordinară de serioasă.

Neliniște în delegațiuni.

Budapesta. — Azi în delegațiunile austriace unde se desfășura bugetul ministerului de externe a produs mare senzație și neliniște știrile referitoare la consuli austro-ungari din Serbia. Pe la orele 10 și jumătate sosind contele Berchtold a fost asediat cu întrebări de delegați, dar acesta s'a ținut în rezerva cea mai mare repetând numai că se va face tot, pentru apărarea demnității și prestigiului monarhiei. Răspunsul acesta n'a mulțumit pe delegați, cari au impresorat acum pe diplomații sosiți cu ministrul de externe. Răspunsurile date de aceștia au fost nefavorabile și din ele a reeșit că la locurile competente situația e considerată de foarte serioasă. Ușor se poate întâmpla că atitudinea provocatoare a Serbiei să nu mai poată fi privită în liniște și monarhia să-și piardă paciența arătată până acum. „Pentru urmări” a spus un diplomat „nu noi vom purta răspundabilitatea”.

Conspirație descoperită în Constantinopol.

Constantinopol. — Guvernul a descoperit o conjurație a cărei scop a fost a provoca o anarhie în Constantinopol și prin aceasta să fie provocată intervenția marilor puteri. În cutii de tabac și ciocolată au fost furisate apeluri între soldați. În apelurile aceste guvernul a fost acuzat cu trădare de patrie și soldații au fost provocați a se revolta. Tribunalul militar a deținut 50 de tineri turci între cari și pe ministrul de interne, Hadși Adil.

Salonicul predat bulgarilor.

Atena. — Armata principală a grecilor a plecat din Salonic acum trei zile spre Monastir. Alte trupe au plecat spre Iania pentru a tăia turcilor drumul din partea aceasta. În fruntea acestor trupe e și moștenitorul tronului. Regele a rămas la Salonic. După cât se pare grecii au predat Salonicul Bulgariei.

Nouă întăriri pentru armata turcă.

Constantinopol. — În ultimele zile au sosit în Capitală numeroase trupe din Erzerum și alte garnizoane din Asia-mică. Trupele sunt foarte bine echipate și au făcut o impresie bună. Armata de est, din care au fost eliminate elementele rele, a fost improspătată.

A V I Z !

Abonații cari își schimbă locuința, sunt rugați să ne comunice legibil numele comunei, poșta ultimă și comitatul precum și locuința cea veche, printrucă fiind mai multe localități cu același nume, ne îngreunează expedarea ziarului. Totodată să ni se notifice că locuința și-a schimbat-o permanent, sau numai provizor și pe cât timp.

Tisza pașa în vilaetul Aradului.

Din noul Stambul de pe malurile Dunării guvernul turcesc al marelui vizir Lukács pașa și-a trimis în inspecție în vilaetul Aradului pe unul din Turcii cei mai cu vază, pe Tisza pașa, Turc bătrân, ruginit de bătrân și mare dușman al junilor Turci din opoziție și al ghiaurilor de altă naționalitate. Se svonise în Stambul, că ghiaurii din vilaetul Aradului sunt nemulțumiți cu regimul tiranic al Turcilor bătrâni, că li-se închid școlile și de aceea așteaptă cu mare nerăbdare o intervenție străină, a contelui Berchtold din Austria, care a promis reforme nouă. Tisza pașa a plecat la fața locului să vadă ce-i. De frica junilor Turci și a ghiaurilor, cari îl iubesc pe Tisza pașa ca sarea în ochi, i-s'a dat pacificatorului Macedoniei — pardon al vilaetului arădan — o foarte numeroasă escortă de eunuci și de bașibuzuci cu pene, și cu iatagane, cari păziau linia ferată. În oraș circulau alți bașibuzuci și cavaiși călări și pedestri... mă rog pază mare, cum i se cuvine unui ipochimen așa de însemnat, cum i este Tisza pașa. La gară Pau primit cu mare alai Kadiul orașului însoțit de mulți eunuci și i s'au ploconit cu smerenie până la pământ, exclamând: „Allah il Allah, U Tisza razul Allah!” Tisza pașa, de plăcere își încrucișă mâinile pe burtă, iar din când în când băga degetul sub fes și se scărpină în cap.

Dar Junii Turci și ghiaurii, oameni rău crescuți cu toții în loc să-l primească pe Tisza pașa cu ciubuce, cu cafele negre, cu friptură de berbec și cu pilaf, l'au primit cu... ouă clocite, ceea ce l'a intristat adânc pe Tisza pașa. Pe străzile orașului părea că s'a iscat o nouă revoluție, un război, așa șuerau și strigau Junii Turci și ghiaurii, încât bietul pașa, strigând mereu aman, fu nevoit să se refugieze în localul neutral al „Crucei Albe”. Rezultatul bătăliei a fost mai mulți răniți, dintre cari unul foarte grav, un june turc de cincisprezece ani, împuscat de un bașibuzuc, ceea ce nu-i mare pagubă, după părerea lui Tisza pașa. La „Crucea Albă” încunjurat de sclavi, de Kadiu, de eunuci și de Turci bătrâni, Tisza pașa șezând pe divan, cu picioarele încrucișate sub dânsul și ștergându-și mereu nasul ca... un june turc, ținu următorul logos: „Bre Osmanli viteji, nepoți de ai padișahului Attila, bre nu fiți proști! De ce vă temeți și de umbra voastră? Ghiaurii sunt doar mulțumiți cu guvernul nostru. Uitați-vă numai la hogaș lor Mangra Vazul, la eunucul Szegeszku, la bașibuzucul Vlaicu Arzen și la casapul Burdea, cum ne ling mâinile, așteptând să le dăm nițel pilaf și un ciolan de berbec! Prin urmare ghiaurii sunt mulțumiți cu cârmuirea noastră. Junii Turci? Lăsați-i să urle ca saecalii! Avem noi destui nizami și rediți car să-i pue pe goană când se burzulesc! Dacă însă vr'un ghiaur obraznic ar cuteza să strige împotriva cârmuirii marelui vizir Lukács pașa, bașibuzucii noștri să-l întindă pe ghiaur la falangă și apoi să-l bage în temnița Edikule din Seghedin sau din Vaț, până-i vor veni gânduri mai bune! Celor cari țin însă cu cârmuirea noastră blândă, marele Vizir Lukács Pașa le făgăduiește huriile paradisiului lui Mohamed”.

— Ioc! strigară Turcii în cor.

„Dacă însă vor interveni marile puteri pentru introducerea de reforme nouă, — se aude că contele Berchtold vrea să înceapă o conversație în privința aceasta — noi le vom arăta nu o lege a naționalităților din 1881, ci una mai veche din 1867. De altfel bună pace! Prin Stambul toate merg bine. Fostul mare vizir Khuen Pașa a fost chiar chior de un ochiu, dar acum i-i bine. Câinii de ghiauri însă și junii Turci îm-prăstie vestea că noul vizir Lukács pașa e chior, ba chiar orb de amândoi ochii ca toți membrii guvernului său. Să nu credeți însă vestilor aceste. Teara poate să se culce pe o ureche, căci totul merge bine: viața e ieftină, biruri nu se vor mai plăti de acum, iar dela anul nou înainte câni cu colaci în coadă se vor plimba pe toate străzile!”

Turcii foarte mulțumiți de cumintele discurs al lui Tisza pașa bătrân din palmi, apoi se duseră cu toții să beie cafele, să iee șerbeturi dulci și să mănânce pilaf cu carne de berbec. Noaptea Tisza pașa s'a întors cu trenul la Stambulul de pe malurile Dunării, raportân-

du-i marelui vizir Lukács Pașa că vilaetul Aradului prosperează și că oamenii se simt ai dracului de fericiți sub guvernul Turcilor bătrâni.

CRONICA ȘCOLARĂ

Convocare.

P. T. membrii ai despărțământului Oravița al „Reuniunii învățătorilor români dela școalele confesionale ortodoxe din eparhia Caransebeșului” precum și toți cari se interesează de cauza învățământului, sunt invitați a lua parte la adunarea ce se va ține în 10/23 Noembrie 1912 la 9 ore a. m. în sala școlii conf. ort. din Oravița-montană, având următorul program:

1. Chemarea duhului sfânt.
  2. „Exercițiile pregătitoare pentru scris și cetit” prelegere practică la clasa I. de inv. Simeon Veveriță.
  3. Deschiderea adunării.
  4. Apelul nominal.
  5. Citirea circularului comitetului Reuniunii și distribuirea temelor.
  6. Raportul bibliotecarului și al cassarului.
  7. Principiile Herbart-Zilleriane în școala populară și reformele prof. Dr. Reim” disertație de inv. Alexe Jianu.
  8. „Observări asupra examenelor din tractul Oravița cu finea anului școlar 1911/1912” de com. șc. conz. George Lipovan.
  9. Recenziune asupra prelegerii și dizertației.
  10. Propuneri.
  11. Alegerea biroului pentru anul societății 1913.
  12. Închiderea adunării.
- Oravița, la 6 Noembrie st. n. 1912. Alexe Jianu președinte. Simeon Veveriță secretar.

Convocare.

Despărțământul ppsc Arad al Reuniunii învățătorilor români dela școalele pop. conf. gr. ort. din ppiatele aradane I—VII își va ține cea mai apropiată adunare Miercuri 14/27 Noembrie a. c. în școala centrală din Arad.

PROGRAM:

1. La orele a. m. chemarea duhului sfânt și părăstas.
  2. Ascultarea prelegerii ordinare în școala învățătorului I. Moldovan.
  3. Deschiderea ședinței și raport prezidial.
  4. Citirea cerculării generale și luarea dispozițiilor de executare.
  5. „Din științele naturale” prelegere de Nicolau Mihulin profesor preparandial.
  6. „Mijloace contribuitoare la educațiune” disert. de P. Lupăș inv. Sobotel.
  7. Alte prelegeri și disertațiuni prezentate prezidiului în timp regulamentar.
  8. Propuneri.
  9. Dispoziții pentru cea mai apropiată conferință.
  10. Alegerea prezidentului de despărțământ.
  11. Închiderea ședinței.
- Arad, 3/16 Noembrie 1912.

Iosif Moldovan,
prezidentul reuniunii.

Petru Colțeu,
notarul desp.

Dr. Balázs Emil

Institut pentru consultațiuni medicale,
Timișoara-centru, Palatul Dauerbach

Operează și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen. Operarea polipilor și a altor formațiuni cu aceleași raze. Electrofiză. Metode electrice de vindecare. Massage electrice. Vindecarea bolilor de beică prin electricitate. (Ba 46-60)

Consultațiuni pentru operare și boli de piele dela 8—9 ore a. m. și dela 2—5 p. m. Celor din provincie cărora es recere îngrijire mai îndelungată, le stă la dispoziție camere confortate anu-

INFORMAȚIUNI

Arad, 18 Noembrie 1912.

Inmormântarea doamnei Lucreția de Herbay născ. Tămășdan.

Azi la orele 10 a. m. a avut loc înmormântarea mult regretatei doamne Lucreția de Herbay născ. Tămășdan. Prohodul l'a oficiat părintele protopop al Aradului d. Vasile Beles însoțit de preoții Traian Vățian și I. Bodea, iar responsaliile și cântările funebrele le-a executat coral seminarial sub conducerea dlui profesor de muzică și cântări Trefu Lugojan.

Ieri întreagă societatea românească din Arad, în frunte cu părintele Episcop Ioan I. Papp și grăbit la locuința plină de jale a reposesatei și-și exprime condoleanțele adânc întristatei familii, iar azi curtea casei din strada Szécheny Nr. 1, de unde s'a întâmplat înmormântarea, a fost în strictul înțeles al cuvântului plină de lumina jălitoare. Românii au fost aproape toți, dar erau de față și foarte mulți străini, căci răposata era stimată de societatea întreagă arădană și deosebire de neam și confesiune.

În decursul prohodului părintele Traian Vățian a rostit un panegiric remarcabil reliefând în multă putere virtuțile înalte ale defunctei, care a fost cu adevărat tip rupt din vremile de mult apuse ale moralei creștinești, soție bună, mamă duioasă, care n'a cunoscut în viața sa altă plăcere, decât a îngriji cu iubire pe ai săi și a face bine tuturor, ce-i ieșiau în calea vieții.

Carul ce ducea mulțimea cununilor, era simbolul iubirii și stimei generale, de care a fost înconjurată răposata de toți, câți au avut fericirea să o cunoască în viață, iar carul mortuar, tras de 6 cai cerniți, a fost însoțit până la mormânt nu numai de numeroasele rudeni (între cari sora îndurerată a defunctei, doamna Silvia, soția judeului de curie Dr. G. Plopu și fratele Dr. Lavin Tămășdan, avocat), ci și de întreagă elita românească din Arad. Cele 5 fetițe (cea mai mică abia de 4 ani), ca niște pușori speriați de obraznică furtună, impresorau și se răzimbau de tăicușorul lor, care stătea în mijlocul lor și căuta par'că prin văzduh mângăierea, pe care însă nu era s'o afle.

Cazul e atât de îngrozitor, încât nu aflăm nici noi cuvinte de mângăiere pentru cei obidiți. Reposatei îi zicem încă odată: Odihnească în pace!

Redacțional. Din cauza grevei muncitorilor pusă la cale cu prilejul venirii contelui Tisza la Arad, personalul nostru tipografic a împlinit astăzi numai o parte a orelor de lucru și astfel am fost siliți să dăm numărul de mâne al ziarului nostru cu un conținut redus. Pentru această reducere, cerem scuzele cetitorilor.

Pentru „fondul ziaristilor români”. Dl. Nicolae Popa, candidat de preot, a trimis la „Fondul ziaristilor români” 10 cor. în locul auzenților pentru cuvenia d-sale cu dsoara Florica Stanciu, care cununie va avea loc în 11(24) Noembrie c. — Sincerile noastre felicitări!

Atentatul împotriva lui Tisza în Arad. Cu câteva zile înainte de sosirea lui Tisza la Arad, un străin, un necunoscut și-a luat o cameră în otelul „Crucea Albă” din Arad. Unii l'au văzut stătuind prin cafenele cu fruntașii români din loc, cu gazetarii dela „Românul” etc. și bănuiau că străinul e un anarhist venit să înceneze un atentat împotriva lui Tisza. De ce și-a luat o cameră tocmai la „Crucea Albă”, vis-à-vis de sala în care avea să se ție adunarea? își zicea poliția secretă. Și de aceea s'au pus pe pază. Părăsindu-și anarhistul camera în ziua adunării convocată de Tisza, și voind pe la vr'o două după amiază să se întoarcă la otel, poliția și jandarmeria cari păziau toate străzile din jurul otelului „Crucea Albă”, nu l'au lăsat pe periculosul necunoscut cu nici un chip să intre în otel, așa că a trebuit să facă un mare încunjur până ce i-a reușit să se refugieze în cafeneaua „Városi”. Primejdiosul anarhist, care după părerea poliției din Arad avea să atenteze împotriva lui Tisza, era poetul Gheorghe Coșbuc, Bădea Gheorghe al nostru!!!

Nou avocat român. Dr. Gelu Egri, unul din tre valoroșii noștri tineri din părțile bihorene, anunță că și-a deschis cancelaria advocațională în Oradea-mare.

Coroane eterne. Dl. Lazar Triteanu, asesor consistorial în Sibiu, în loc de cunună peritoare pe cosciugul mult regretatului și distinsului său prietin și binevoitor Octavian Smigelschi, dăruiește 10 cor. la „Darurile de Crăciun”, cari se vor împărți între săracii noștri, iar 10 cor. la „Fondul Episcopul Nicolae Popea pentru masa învățăceilor meseriași”. Pentru priinos aduce sincere mulțumite, în numele comitetului Reuniunii meseriașilor români sibieni: Vic. Tordășianu, prezident.

Dela reuniunea meseriașilor din Sibiu. Ni se scrie: În ședința literară a 11-a, din 28 Noembrie, a reuniunii meseriașilor români sibieni va citi și dsoara Ecaterina Pitiș, mult apreciată poetă și profesoară dela școala civilă a Asociațiunii.

Biblioteca Academiei Române. În luna Octombrie 1912 s'au consultat 2660 volume și broșuri tipărite de către 1139 cetitori; 829 manuscripte, 4793 documente, 43 cărți vechi (1508—1830) au fost comunicate la 229 cetitori.

Colecțiunile Bibliotecii au sporit în această lună cu 1079 volume și broșuri, 343 numere de reviste române, 271 reviste străine, 155 atlase și hărți, 15 stampe și portrete, 10 volume manuscripte, 77 documente, — fotografii, — albumuri, 857 foi volante, — note muzicale, 17 monete și obiecte de muzeu.

Biblioteca e deschisă în fiecare zi de lucru pentru cărțile tipărite dela 8 dimineța până la 6 seara, pentru manuscripte și documente dela 8 la 12 și dela 2 la 6.

Nou avocat român. D-nul Dr. Marcian Caluțiu anunță că și-a deschis cancelaria advocațională în Diciosânmărtin (Dicsöszentmárton).

Cazuri de moarte. Subscriși cu inima frântă de durere anunțăm moartea prea iubitului nostru soț, respective frate și cumnat **Toma Păcală**, protopop în Oradea-mare, membru în direcțiunea băncii „Bihoreana”, etc., etc., întâmplată în Budapesta, Vineri în 2 (15) Noembrie, după un morb greu și lung, în vârstă de 65 ani și al 33-lea al fericitei sale căsătorii. Rămășițele pământești ale scumpului nostru defunct vor fi transportate în biserica gr.-or. din Oradea-mare, de unde, după săvârșirea prohodului, vor fi puse spre vecinica odihnă în cimitirul din Oradea-mare, Luni în 5 (18) Noembrie la orele 11. Văd. Terezia Păcală n. Szántay, soție. Teodor Păcală cu soția și copiii, Nicolae Păcală cu soția și copiii, frați. Nicolae Rocsin, protopop, Alexandru Filip, cumnați. Văd. Iuliana Rocsin, Maria Rocsin, Rozalia Filip, cumnate. Mariți Samuila, nepoată. Silviu Rocsin și soția, Nicolae Rocsin jun., Ionel Bejan jun., Silviu Rocsin jun., nepoți.

— Subsemnații cu inimă frântă de durere aducem la cunoștință tuturor rudeniilor, cunoscuților și prietenilor, că preaiubitul nostru soț, frate, cumnat și unchiu **Ieronim Pascu**, protopop gr. cat. în Bocșa-montană, după un morb scurt dar greu și-a dat nobilul și blândul său suflet în mâinile Creatorului Marți în 12 Noembrie în etate de 46 ani. Rămășițele pământești ale scumpului defunct s'au așezat spre odihna de veci Joi în 14 Nov. în cimitirul comun din Bocșa-montană. Fabiola Pascu n. Gianu, ca soție. Aurel Pascu, Laurențiu Pascu, ca frați. Corneliu Gianu, Lucreția Cuttera, cumnat și cumnată. Eugenia Pascu, Laurențiu Pascu, Fabiola Pascu, Hortenzia Pascu și Aurelia Pascu, ca nepoți de frate.

Odihnească în pace!

Rectificare. La celebrarea sfintei slujbe dumnezeiești de Sâmbătă a fost sfântit întru diacon de mâna arhierescă dl. Dumitru Popa, — adevăratul nume în loc de Dimitrie Pop cum ni s'a strecurat din greșală în Nrul nostru de ieri.

Dela regele Petru citire. Pe când locuia la Paris, Petru Karageorgeviciu a tradus în sârbește opera lui Stuart Mill despre libertate și i-a scris el singur o prefață din care e interesant să reproducem azi rândurile următoare:

„Din toate principiile cari se manifestă în

viața unui individ, a unui popor sau a omenirii întregi, nici unui popor așa vital ca al libertății. O lege înmăscută dă fiecărui om dreptul să dispoie de el însuși și să procedeze cum își simte vocațiunea. Numai omul liber e capabil să fie stăpân pe el, să-și desvolte darurile sale naturale, să ajungă la conștiința vie a drepturilor și datorțiilor sale. Numai omul liber e în stare să-și întărească voința, să lupte ca să se îmbuneze pe el însuși, să lupte pentru poporul căruia aparține în zilele rele ca și în cele bune. Libertatea unei națiuni este bazată pe libertatea individuală a cetățenilor cari o compun. Și libertatea este pentru o națiune ca și pentru un individ isvorul oricărui progres și oricărei virtuți. La un popor mai viguros, mai armonios ca la un popor subjugat. Într'o țară liberă, nici un cusur să nu se vadă și prin urmare nici un rău care să nu se poată lecu. La fizic ca și la moral, o națiune liberă își desvoltă normal forța și fericirea, ea devine capabilă să colaboreze cu celelalte națiuni și să ajute să înainteze omenirea întreagă către scopul suprem care-i este hărăzit. Tot ce face mândria civilizațiunii moderne, tot ce face moravurile mai dulci, tot ce răspândește iubirea și frăția în lume, tot ce desăvârșește viața materială a oamenilor și le ridică demnitatea morală, toate acestea nu sunt decât unul și acelaș lucru: fructul libertății omenestii”.

...Ceeace demonstrează războiul din Balcani.

O anecdotă. Demange, unul din cei mai iluștri avocați francezi, a împlinit 50 de ani de profesiune. Colegii și admiratorii i-au oferit o plachetă artistică. Cu această ocazie Henri Robert, marele avocat penalist, istorisește o întâmplare nostimă. Demange pleda la jurați o afacere senzațională. Ședința se suspendă. Unul din jurați se apropie de eminentul apărător și-i zice cu mult respect, cu multă recunoștință în glas:

— Nu mă mai cunoști...? Cât de obligat vă sunt! Dv. vă datoresc că sunt azi jurat: acum 12 ani m'ați apărat la Curtea cu juri, acuzat de bancrută, și m'ați achitat.

Vă închipuți uimirea — dar fericirea lui Demange.

x **Cuptoarele „Cora”** reclamă puțin material de încălzit. Cuptoarele acestea precum și alte cuptoare bune și vetre de fier se vând cu prețuri ieftene la ferăria **Pöhm János, Arad, piața Libertății (Szabadságtér).** (P. 427—20).

CRONICA SOCIALA

Concert și teatru în Lipova.

Reuniunea de cântări „Doina” din Lipova, sub conducerea dirij. Iuliu Putici, aranjează Duminecă în 24 Noembrie concert cu reprezentatiune teatrală urmată de dans. În sala mare a hotelului „Arhiducele Iosif” din Lipova. Venitul se va folosi pentru facerea „Binei teatrale”. Conform unui decis, din venit, 10 la sută se donează fondului ziaristilor. Bilete de intrare se pot căpăta la d. Traian Iosif, of. la banca „Lipovana” în Lipova și seara la cassă. Suprasolviri se primesc cu mulțumită și se cuita pe cale ziaristică.

Programul: 1. 1. „Motto” de I. Vidu. 2. „În natură” de I. Costescu. 3. „Rugămintea din urmă” poezie de G. Coșbuc, predată de d. Eugen Isfanescu. 4. „Țiganul în căruță” dialog de E. Suci, pred. de dnii Iuliu Putici și Emil Ciorogari. 5. „Pribeagul” de Flechtenmacher. II. „Cinel-Cinel” comedie cu cântece într'un act. Personajele: Pitarul Sandu, boer d. Corneliu Hodăgiu. Smărăndița, nepoata lui, d-soar Olimpia Putici. Tincuța, vara Sinărăndiței dsoara Victoria Putici. Florica, tânăra țărăncă, d-soara Elena Iosif. Graur, fecior boeresc din Moldova, d. Iuliu Putici. Dame, țărani, lăutari. 7. „Sunt Arboros” de C. Porumbescu. Dans.

Redactor responsabil. Constantin Savu.

Caut un scriitor

cu practică bună pentru aplicare momentană.

Dr. Gavril Cosma,
(Co 580-3) avocat Beiuș (Belényes).**Un scriitor**

de avocat cu praxă de mai mulți ani, posedă limbile română, maghiară, și germană. Caută post cu intrare momentană. Adresa:

BENRÁD ZSIGMOND,
(Be 577-3) Szászváros.

In cancelaria subscrișului află imediat aplicare

un candidat de avocat

cu praxă. Reflectanții să se adreseze subscrișului, arătând și condițiunile.

Dr. Gavril Suceu,
(Su 569-5) avocat Hátszeg.**Manuale folosite și noi**pentru toate institutele de învățământ precum și hârtie și revizite de scris se capătă cu prețuri ieftine la librăria **Pichler Sándor**, Arad Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 1.
(Pi 307-100)**Instiințare.**Aduce la cunoștința on. public din Arad și provincie, că am deschis în ARAD, str. Luther Márton nr. 1, o spălătorie de albituri și curățătorie chimică. Lucru prompt și mulțumitor. Roagă binevoitorul sprijin:
(Sa 501-10) Szálas József, curățitor**De vânzare.**

Fabrica de apă gazoasă (sodă) și limonadă a subscrișului e de vânzare. Mașinile (pentru acid carbonic fluid) sunt moderne și în stare bună (de 7 ani); asemenea sifoanele (peste 1000 sistem Lamprecht), sticlele pentru limonadă, accreturile, vasele, lăzile etc. Prețul e foarte scăzut. Detaluri în persoană.

D. BANCIU, farmacist
Ba 564-6 în Săliște (Szelistye) Szebenm.**Aviz.**

Avem onoare a aviza mult onorații noștri mușterii cât și onoratul public, căci în magazinul nostru de ghete se poate cumpăra totfelul de ghete după moda cea mai nouă pentru domni, dame și copii cu cele mai modeste prețuri. Toate ghetele sunt fabricatul nostru propriu de mână, din cel mai bun material.

Vă rugăm a încerca și vă veți convinge.

Cu stimă:

Asociațiunea pantofarilor
(Aradi Czipészok Termelő Szövetkezete)**ARAD, Szabadság-tér n-rul 14 „La cizma roșie”.**
IUSTIN OLARIU, director executiv.**Prăvălia românească**

de coloniale și delicatose a lui

George Ștefudin Arad, strada Deák
Ferenc 7. (în față cu „Li-
brăria diecezană”) are**Telefon pentru oraș și provincă:**
Nr. 881.

(Se 549-10)

Anunț. Se vinde
o moară cu 2 petri „36”
mănată cu benzin, scărmanătoare de lână și peptenuși, piua pentru sămânță, toate sub un coperiș, teascul și tigia deosebit sub alt coperiș. Toate astea în lucrare ori și când se pot vedea în comuna Valcelele-bune (Ióvalcsel—Hátszegi járás), care are la 1050 suflete. În depărtare de ¼ oară e comuna Vălcelele-rele (Pokolvalcsel) cu 800 suflete, fără moară, care asemenea aici macină, ambele comune locuite de români. Tot sub un acoperiș cu moara se află 2 odăi pentru locuit, curte și grădină de ½ jughâr. În apropiere se află o grădină în care se află 6000 vițe de viie de 2 și 3 ani și la 1000 de pomi, în mărime cam 5 jughere.

Afară de acestea este în câmp un plan de 4 jughere arător. Locul și comuna e foarte acomodată pentru deschiderea unei bolte și trafică.

Informațiuni se capătă la **ALBERT ELEK**, Obrettye, care stă la dispoziție cu trăsura la gara Magyar-Brettye (Piski-petrozsenyi vonal, Hunyad m.)

Tot acolo se află de vândut o îmblăti-toare cu motor de benzin de 10 puteri și una cu motor de oleiu brut 12 h. p. elevator și îmblăti-toare de trifoi. (A 583-3)

Ba 116-280)

Gustați**Berea SLEPING-car**
din fabrica „Bragadiru”.**VINURI**
vechi și noi de vândut.Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) **Petru Benea**, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.**Vinuri vechi:** Vin alb 72 fil. — Rizling 82 fil. — Roșu 92 fil. — Siller 68 fil. — Carbenet 1 K.**Vinuri noi:** 62—66 fil.

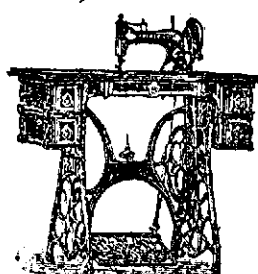
Rachiu de treve 1 cor. 80 fil. — Rachiu de treve (comină) specialitate 2 cor. 20 fil. — Rachiu de drojdii 2 cor. 40 fil.

Vinul să expedieze cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni.

Pentru Calitatea vinului garantez.

Be 327

Petru Benea
 propr. și neg. de vinuri
Világos (Arad m.)**Mașini de cusut SINGER****biciclete**
gramofoane
plăcimai ieftine se pot că-
păta la**Habán József****műszerész (mechanic)** (Ha 200-60)**Budapesta, VII. Almásy-tér 14**Catalog de prețuri ilustrat se trimite gratis.
Correspondență în limba germană și maghiară.**Reparări execută ieftin.****Bereczky Zoltán**atelier de croitorie pentru domni
Cluj—Kolozsvar. În colțul străzilor
Unió și Rozsa. —Magazin permanent
de materii din țară și
străinătate pentru
toate sezoanele. Co-
mandele din provincie
se execută prompt.
E suficient a se tri-
mite o haină eroită
:: bine ::

(Be 157-60)

MAȘINI

pentru industria cimentului,

Fabrică pentru țevi
de ciment, presă pen-
tru table de ciment
și aranjează fabricii
complecte din ciment**Hazai fémlemez és cze-
mentgyári gépgyár r.-t.****BUDAPESTA, VI.,**
Reiter Ferencz-u. 66.

TELEFON: 93-13.

Cea mai ieftină sursă de cumpărat!!Am onoare a aduce la cunoștință on. pu-
blic din Arad și provincie, că în atelierul
propriu țin cele mai moderne
pentru bărbați, — femei și copii. **ghete**
Principiul meu este: ghetele din magazinul să se
pregătească din materialul cel mai bun. Ghete de
fabrică nu țin deloc în depozit. Execuție după
măsură, cu prețuri ieftine. La comenzi din
provincie e suficient a se trimite deservul pi-
ciorului. Rog on. public să se convingă despre
execuția elegantă, durabilitatea și ieftinătatea
ghetelor executate în atelierul meu.

Roagă binevoitorul sprijin:

Gara Miklós atelier de ghete
pentru domni și
femei**ARAD, strada Hunyadi n-rul 3.****Iohann Gensthaler**

giuvaergiu și ciosornicar

în Orăștie

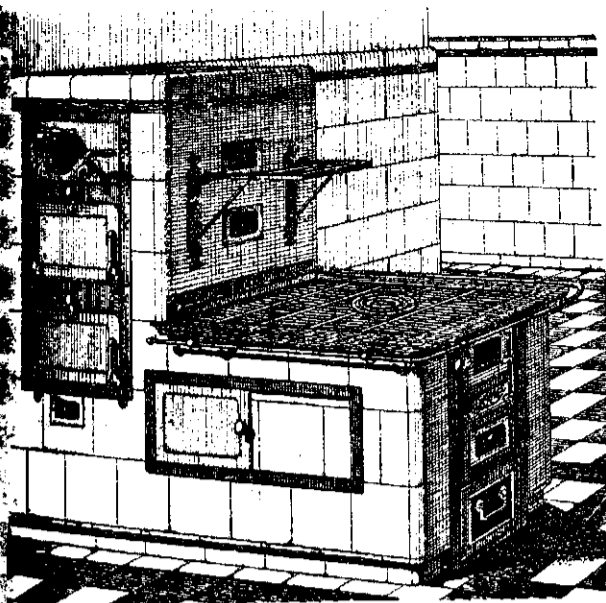
Szászváros.

Filială în Szászsebes.

Vânzare de juvaere, de aur și argint și
ceasornice pe lângă garanție și prețuri
moderate. — Se fac orice reparaturi de
juvaere și ceasornice de aur, reșede, pre-
cis și ieftin. Serviciu conștiințios. & 134-62

NOUĂ PRĂVĂLIE DE CUPTOARE!

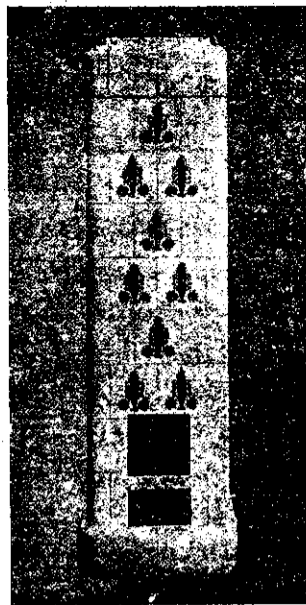

MACSKÁSI és T-SAI

MAGAZIN DE CUPTOARE, ARAD, PIAȚA BOROS-BÉNI NUMĂRUL 9. — (LÂNGĂ PALATUL AGR COL).

Magazin permanent de cuptoare de olane excelente din țară și străinătate. Fabricații proprii de achizite încălzitoare rapide cu 40% economisire de material de încălzit. Căptușeli speciale faience pentru pereți. Vetre de fier și aparate pentru încălzire centrală. Executăm totfelul de lucrări în această branșă, ș. a.: clădirea, repararea și curățirea cuptoarelor, atât în loc cât și în provincă. La dorință trimitem și motoare și în provincă.

(Ma 570—5)

Premiat: Expoziția internațională de modă, Paris 1911: Grand Prix și med. de aur.
Premiat: Expoziția universală din Roma 1911: Grand premiu și medalia de aur.

La „Croitoria universală”

I. PETRAȘCU

SIBIIU, strada Cisnădiei 30.

Telefon nr. 172.

Croitorie civilă și militară.

Mare depozit de stofe engleze și indigene, precum și totfelul de articole militare.

Po 364—30

Cel mai mare magazin de blănărie

Stefan I. Radak

Vârșeț-Versecz str. Székhez 3. Telefon 155.

Își recomandă în atenția on. public din localitate și provincie bogatul său asortiment de blănărie cu prețurile cele mai convenabile. Articole de fabricație proprie; mantale de blană, blane de călătorie, manșoane, boare, căciuli pentru domni și doamne, ultima modă și lucrate cu gust. Prețuri ieftine. Primește orice lucrări de blănărie pentru prefacere, căptuire, căptușirea și colierea mantalelor. Serviciu prompt și conștiințios.

Numai marfă bună și execuție de I-ul rang. (R 374)

ATELIERUL DE FOTOGRAFIAT

A LUI CI 136—60

Csizhegyi Sándor

Cluj-Kolozsvár, piața Mátyás király-tér nr. 26.

(Lângă farmacia lui Hintz).

Aci se fac și se măresc cele mai frumoase fotografii deasemenea sacvarele, picturi în olei, specialități în pânze ori mătase, cari prin spălare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă să n'o confundați, Cluj (Kolozsvár), Piața Mátyás király-tér nr. 26, lângă farmacia lui Hintz, — Referindu-vă la acest ziar veți avea favor în prețuri.

Un milion altoi de viie

din soiurile cele mai distinse pentru vin și masă. — Viță americană cu și fără rădăcină și ochiuri pentru altoi din toate soiurilor se află de vânzare la pepinăria Domnului românesc din Babalna lângă Orăștie a cărui proprietar e Dr. Aurel Vlad.

Fiind pepinăria noastră bine îngrijită n'a fost atacată de peronosporă, altoii sunt foarte frumoși și desvoltati la perfecție.

Pentru vița liberată din pepinăria noastră, garantăm că soiurile sunt curate după cum sunt notate în catalog.

Fiecare viticultor și proprietar de viie să se adreseze cu toată încrederea pentru altoi de viță trebuincioși la jos semnata administrație fiind asigurat că vor fi serviți conștiințios, solid și prompt.

La cerere se trimite gratis și franco catalogul despre altoi de viie cu prețuri și cu îndrumări practice pentru plantarea și lucrarea noilor vii.

Se primesc băieți de români la cursurile practice pentru altoi, de viță. Condițiunile de primire la cerere se vor trimite.

Administrația „Domeniului din Bobalna”

(A 539) Babalna (u. p. Szászváros).

Bordi András, blănar

ORĂȘTIE (Szászváros) Ország-ut nr. 14.

Își recomandă în atenția on. public din localitate și provincie bogatul său asortiment de blănărie cu prețurile cele mai convenabile. Articole de fabricație proprie; mantale de blană, blană de călătorie, manșoane, boare, căciuli pentru domni și doamne, ultima modă și lucrate cu gust. Prețuri ieftine. Primește orice lucrări de blănărie pentru prefacere, căptuire, căptușirea și colierea mantalelor. Serviciu prompt și conștiințios. Numai marfă bună și execuție de I-ul rang.

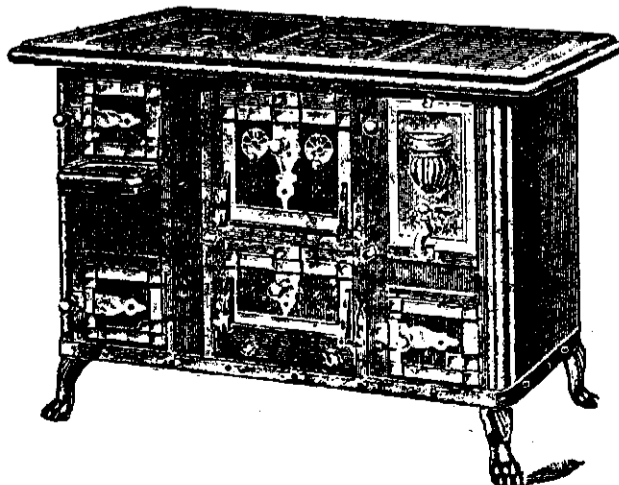
(Bo 465—)

Dacă voți să aveți o vatră bună de fier (Sparherd)

și un

grătar elegant și ieftin

să vă adresați atelierului electric de încălzire a lui

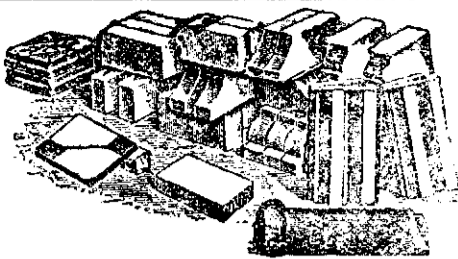

Franz Junginger

TIMIȘOARA - C. IATE (Temesvár-Gyv.) Spiongasse 2

Depozit de vetre de fier gata. Catalog de prețuri gratis și franco.

(Ju 172—30)

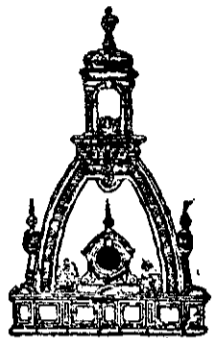
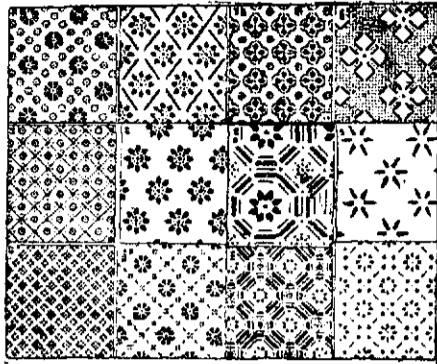
(Bo 423—)

Bozsó Mátyás

fabrică de ciment și întreprindere de zidire

Alba-Iulia (Gyulafehérvár)

Execută: padinentări de terazo, — granit, — mozaic, — beton, — cheramit și — mozaic: precum și canale de beton și fundamente pentru mașini, lucrări de ciment și beton, iesle, fântâni arteziane și basenuri, poduri etc. cu prețuri moderate; serviciu prompt.

Conrad Martin și Frații

tinichigiu artistic și pentru edificii în

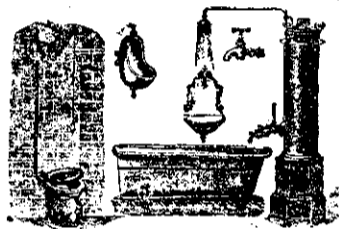
MEDIAS—MEDGYES

Kö-utca 17—Farkas utca 33.

Pregătește în atelierul său aranjat cu mașini, totfelul de lucrări pentru zidiri,

lucrări de tinichea, înfrumusețări, acoperire de biserici și turnuri, lucrări de stacmol turnat pentru ornament, precum și pentru firme, apoi și vană de scaldat în toată mărimea ș. a.

(Ma 575—10)

Dacă oți să cumpărați
Tea și rum fin

să vă adresați firmei

VOJTEK și WEISZ

în ARAD.

TEA:

	Cor.
1 pachet mixtură f. fină	—50
1 " " " "	1—
1 " " " "	2—
1 " " " " fină 1/4 klg.	250
1 " sfărături fine	—40
1 " " " "	—80
1 " " " " kg.	7—
1 " POPOFF nr. 4	7—
1 " " " " 6	550
1 " " " " 8	450

RUM:

	Cor.
1/2 litru „Hungaria“	110
1 " " "	220
1/2 " Jamaica II	130
1 " " II	260
1/2 " " I	180
1 " " I	360
1/3 " " fortior	270
1 " " "	540
1/2 " " antiqu	370
1 " " "	740

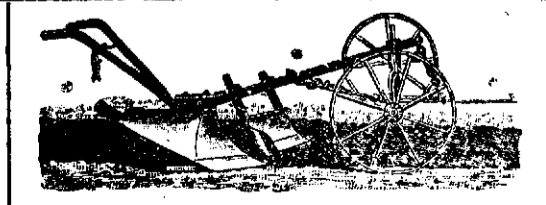
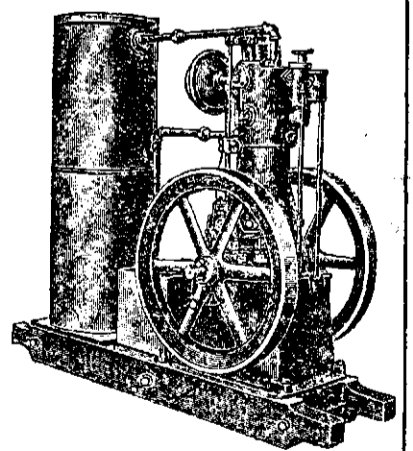
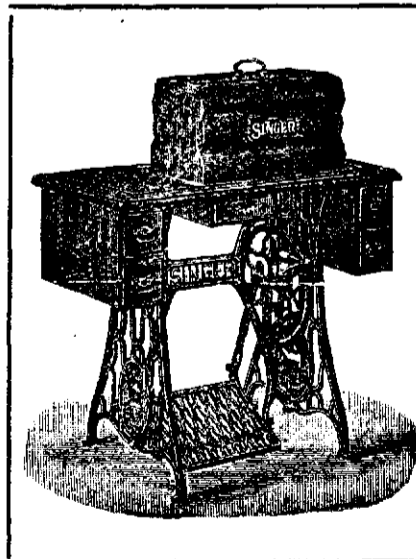
Comenzile făcute cu poșta se
expediază prompt.

(Vo 506—)

MAXIM I. VULCU**FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI****ARAD, Strada Făbián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.**

Atrag atențiunea on. public asupra marelui meu magazin de totfelul de mașini agricole cum sunt: mașini de sămănat, treerată, pluguri grape, preșuri, și mori de struguri, mașini de cusut.

Mai departe reconstruez tot felul de Locomobile să umble singure.

Noutăți de ghete de toamnă.

Ghete de prima calitate, cu marca Salamander, pentru domni și doamne

Coroane 16-50 și 20-50.

Magazin special WEINBERGER JANOS

Te 247-156 **magazin de ghete**

ARAD

TIMIȘOARA

bulev. Andrássy nr. 20

(Temesvár) Getate-Belváros, Huszár-u. nr. 10.

(Po 445-)

Prețuri foarte ieftine!

Prăvălie de biciclete, mașini de cusut și arme, precum și accesorii se vând cu prețuri originale de fabrică la

Pollinger Mihály

atelier special de reparaturi

Timișoara-Fabric (Temesvár-Gyv.) Széna tér nr. 8.

Execută totfelul de lucrări, reparări și transformări în bransa de mai sus. Serviciu prompt. Garanță. Mașini de cusut și ace pentru gramfoane excelente. Serviciu prompt și conștiințos.

Ultoi de vie!

Cereți imediat printr-o carte poștală și veți primi în mod gratuit noul catalog ilustrat

despre vițe de vie și vinuri de deal dela proprietarii cei mai mari și mai renumiți colonie de viță de vie, și școală de vițe de vie.

GYÖRGYEVICH și LAKATOS,

MARI PROPRIETARI DE VIE

SZÉKELYHID, (comitatul Bihor.)

(Bo 418-)

In atențiunea damelor!

Primul atelier de corsete vieneze

IOSEFINA (Bl 115-30)

BINDER

LUGOJ, str. Bonaz nr. 13.

Pregătește pe lângă garanția, după ultima modă corsete dinainte drepte, cari lasă liber stomacul, dar nu exerciază nici o apăsare asupra corpului, cu toate aceste apasă în jos abdomenul.

Mare magazin de corsete și legătoare pentru șolduri, legătoare pentru piept și legătoare-pentru tinerea dreaptă a corpului.

atelier pentru pregătirea corsetelor!

Cel mai convenabil atelier din sudul Ungariei.

HOTELUL și OSPĂTĂRIA „MAGYAR KIRÁLY”

Am onoare a atrage atențiunea on. public asupra hotelului și ospătăriei mele, unde servesc cu vinuri curate, cu mâncări gustoase calde și reci.

Prețuri moderate!

Serviciu conștiințos!

Odăi curate!

Recomandându-mă în atențiunea on. public, sunt cu toată stima:

Porczán Lajos,
ospătar.

(Po 560)

INȘTIINȚARE

Aduc la cunoștința on. public și a stimatilor mei pretini, că am preluat

ospătăria „48” din Arad, str. Kossuth nr. 39

(Bo 512-10)

și o voi conduce singur mai departe. Vinuri excelente de podgorie, bere proaspătă, mâncări calde și reci, prețuri moderate, serviciu conștiințos. — Vipt lunar în local și acasă. Rogă binevoitorul sprijin, cu stimă:

Bózsa József ospătar.

THE VERA.

American Shoe

Cele mai perfecte

Cele mai comode

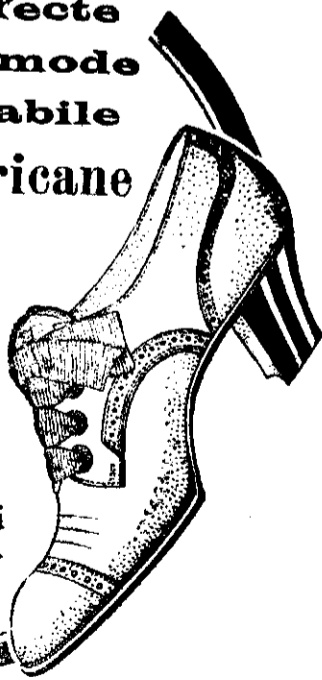
și mai durabile

ghete americane

Gesellschaft

din timpul modern pentru dame, domni și copii se află numai în asortimentul prăvăliei de ghete, pălării și articlii de modă pentru bărbați alui

Made by Rice & Hutchins Boston, Mass. U.S.A.

BUCHSBAUM és T-sa

ARAD. Telefon 442.

Cereți prospect!

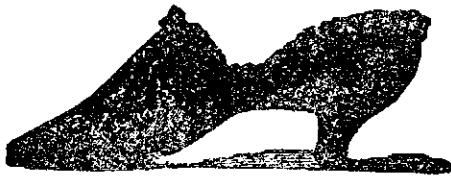
[Bu 233]

Premiat la a. 1902 din partea expoziției Industriale din Becicherecul-mare.

BERBERSZKI MIKLÓS

păpușar, (Be 30-70)

— Nagybecskerek. —

Liferează în țară și străinătate păpuși de piele, păslă, mătase și catifea, pentru bărbați, dame și copii cu prețurile cele mai ieftine. Serviciu prompt. — Catalog trimis gratuit. — Revizătorilor li-se dă rabat.

(No 33-52)

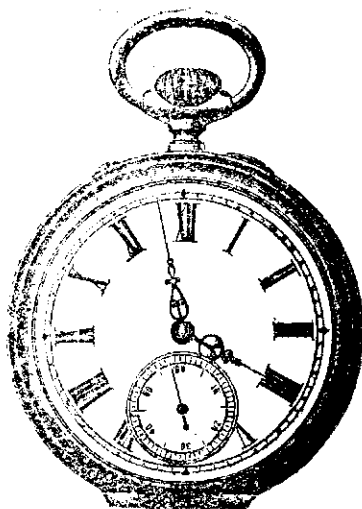
Premiat cu diplomă dela corp. meseriașilor.

Botházy László,

sculptor și întreprinzător de beton și piatră de artă, depozit de nisip. Nagyvárad, — Erzsébet-utca.

Primesc ori-ce lucrări ce se referă la bransa mea precum lucrări la edificii și cripte cu diferite expoziții, de piatră și marmoră, apoi cruci, monumente, etc. — Lucrez în beton cu mare pricepere, precum caldărâm de beton, canale, poduri de beton cu fier, table de ciment, bazine de asfalt. Trimit desennu și catalog. — Voiesc să atrag atenția on. public prin lucru bun și prețuri ieftine. Liferez pietri și nisip în cant. mare.

(Ba 147-104)

Cele mai bune

oroloage

cele mai solide și cele mai moderne

juvaericaie

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă cheltăzile de 10 ani și prețuri ieftine, liferează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologer în SZEGED

CATALOG CU 2000 CHIPURI SE TRIMITE GRATUIT.

Notez că numai aceia vor primi catalogul gratuit cari îl cer cu procesul la ziarul „Românul“ (adeacă scrie că a cerut anunțul în „Românul“). Cor-pondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Folosește Doamnă

„Crema Margit“ a lui Földes

ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit“ este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

Deoarece „Crema-Margit“ o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul.

„Crema-Margit“ e nestrăicătoasă, nu conține untură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil. ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen

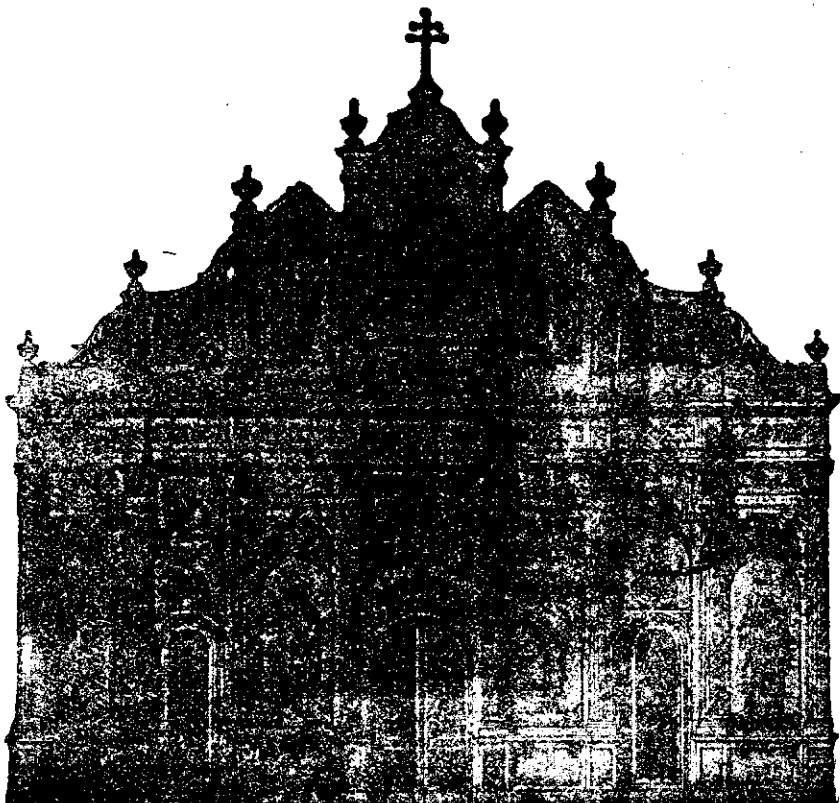
(Fo 225-100)

A R A D.

Schmidt János succesor **Schmidt Ferencz**

instituit pentru ridicarea altarelor în

— Budapesta, Köbányai-ut 53. —

Pregătește: altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pelângă prețuri convenabile. Se recomandă ca specialist, de München la renovarea altarelor vechi. Planuri și cataloage trimite gratuit precum și primirea muncii o face pe speșele sale proprii.

Prețuri moderate. Condiții favorabile de plată.

(Si 100-60)

Dacă suferi în dureri de stomac!

Fără durere în timpul cel mai scurt și cu siguranță, chiar și în cele mai neglijate cazuri, folosește

„LAXA“ (purgativul de fier) SÁNDOR

care curățește stomacul și intestinele de toate materiile nefolositoare care sunt lipite de ele și prin aceasta împiedică incuierile și toate morburile ce ar proveni din aceste, ș. a.: dureri de cap, sgârșituri, arsuri, apăsare de stomac, iritare de vomare, greață, răgâieli etc.

O sticlă costă 50 fil., 6 sticle deodată 250 fil., 12 sticle 5 corone.

Efectul purgativei de fier „LAXA“ va fi permanentă dacă deodată cu ea folosim

„Regenolul“ balsam de stomac SÁNDOR

„REGENOLUL“, această esență de stomac vindecă orice soi de morburile de stomac și intestine precum și durerea de cap, curgerea (năpădirea) de sânge, curăță sângele și face apetit în gradul superlativ. În cazuri de vătălică și iritație de vomare în timpul cel mai scurt are efect.

O sticlă cu îndrumările de lipsă costă 120 fileri.

Originalul „LAXA“ și „REGENOLUL“ se poate afla la preparator original:

SÁNDOR ZOLTÁN
farmacist în Erdőszentgyörgy (Ardeal).

Fiecare sticlă e provăzută cu vigneta „INGERUL“ la ce e de recomandat să fie cu atențiune!

(Sa 572-)